

การศึกษาแนวทางพัฒนาเครือข่ายงานการศึกษานอกโรงเรียนในอำเภอ : กรณีศึกษา
จากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเบญจลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ปริญญานิพนธ์
ของ
จักรกริช บุญเดช

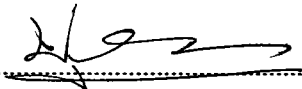
เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

มีนาคม ๒๕๔๒

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

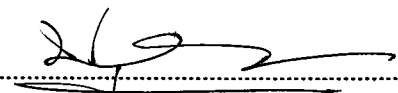
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

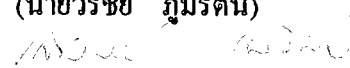
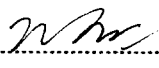
คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์)

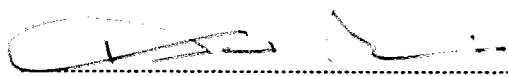
..... กรรมการ
(นายวรชัย ภูมิรัตน)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์)

..... กรรมการ
(นายวรชัย ภูมิรัตน)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลัย)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิตร ทองชั้น)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิสาลาภรณ์)
วันที่ 12 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2542

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างมาก จาครองศาสตราจารย์ ดร.ปฐมนิคมานนท์ ประธานควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ และอาจารย์วรชัย ภูมิรัตน์ กรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือ แนะนำด้วยความเมตตา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและประทับใจที่สุด จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลัย อาจารย์ที่ปรึกษา และ ดร.พิตร ทองชั้น ที่ให้ความกรุณาเป็นกรรมการสอบปากเปล่า ได้ให้ข้อท้วงติงและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์เชียรศรี วิวิธศิริ หัวหน้าภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่และอาจารย์ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ทุกท่านที่ได้ให้กำลังใจ และกระตุ้นให้การทำปริญญานิพนธ์สำเร็จตามกำหนดเวลา

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ เครือข่ายในอำเภอบึงฉลวยทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการดำเนินการสัมภาษณ์ จนกระทั่งปริญญานิพนธ์สำเร็จลงได้

ปริญญานิพนธ์ หากมีประโยชน์และคุณค่า ผู้วิจัยขออุทิศความดีนี้แด่บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้กรุณาอบรมสั่งสอนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยในการศึกษาค้นคว้าปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี

จักรกริช บุญเดช

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดเกี่ยวกับกาศึกษาตลอดชีวิต	6
ภารกิจของกรมการศึกษานอกโรงเรียน	11
บทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัด	12
การจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ	13
บทบาทหน้าที่ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ	15
ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของอำเภอเบญลักษ์	17
การสร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน	19
ข้อตกลงระหว่างกรมการศึกษานอกโรงเรียนกับหน่วยงานต่าง ๆ	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	31
รูปแบบของการวิจัย	31
กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย	31
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	32
การเก็บรวบรวมข้อมูล	33
การวิเคราะห์ข้อมูล	33

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	35
ขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	35
ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้การสัมภาษณ์	35
การกำหนดนโยบายการศึกษานอกโรงเรียน	36
การกำหนดแผนงานและเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกัน	38
การจัดตั้งคณะกรรมการร่วมกัน	41
การระดมสรรพกำลังและทรัพยากรสนับสนุนซึ่งกันและกัน	44
การจัดประชุมเจ้าหน้าที่ร่วมกัน	46
การติดต่อประสานงาน	48
การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร	50
การอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่	52
การประชาสัมพันธ์	54
การติดตามการประเมินผล	57
ข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากผู้ให้การสัมภาษณ์	59
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	61
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	61
รูปแบบของการวิจัย	61
ขอบเขตของการวิจัย	62
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	62
เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	63
การวิเคราะห์ข้อมูล	63
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	63
อภิปรายผล	65
ข้อเสนอแนะ	71
บรรณานุกรม	74
ภาคผนวก	76
ประวัติย่อผู้วิจัย	93

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ทำการสัมภาษณ์	32
2 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศและอาชีพ	35
3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการศึกษานอกโรงเรียนให้กลุ่มเป้าหมาย ...	36
4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดแผนงานและเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกัน	38
5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมกัน	41
6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรสนับสนุนซึ่งกันและกัน ...	44
7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดประชุมเจ้าหน้าที่ร่วมกัน	46
8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการติดต่อประสานงาน	48
9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร	50
10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่	52
11 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์	54
12 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามการประเมินผล	57

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 โครงสร้างศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (ศบอ.)	17
2 การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย	84
3 การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย	85
4 การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย	86
5 การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย	87
6 การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย	88
7 การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย	89
8 การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย	90
9 การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย	91
10 การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย	92

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษามีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพของประชาชนทุกระดับ ให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อรองรับการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การศึกษาจึงเป็นภารกิจร่วมของทุกหน่วยงาน ที่จะต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบ แต่หน่วยงานหลักที่มีภารกิจในการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนโดยตรง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งรับผิดชอบในการจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน

ในส่วนของการศึกษานอกโรงเรียนนั้น เป็นภาระหน้าที่โดยตรงของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งจะต้องจัดบริการการศึกษานอกโรงเรียนในรูปแบบต่างๆ ให้แก่ประชาชนทุกพื้นที่ของประเทศ เพื่อขยายโอกาสให้ประชาชนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต บริการการศึกษาที่จัดในปัจจุบันมีทั้งด้านความรู้พื้นฐานเพื่อการเรียนรู้ ด้านความรู้และทักษะเพื่อประกอบอาชีพ และบริการด้านข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย เพื่อให้การดำเนินงานสนองภารกิจดังกล่าวได้อย่างทั่วถึง กรมการศึกษานอกโรงเรียนจัดตั้งศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ครอบคลุมอำเภอ และกิ่งอำเภอ เพื่อเป็นศูนย์รวมการปฏิบัติการ ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนทุกรูปแบบในระดับอำเภอ

การจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ปวงชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ในทางปฏิบัตินั้น ได้มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ไว้ค่อนข้างชัดเจนว่า ในแต่ละช่วงเวลาจะเน้นกลุ่มเป้าหมายใดและให้บริการในด้านใด นอกจากนี้ยังได้ขยายบริการไปสู่กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและมีจำนวนผู้รับบริการมากขึ้นทุกปี กลุ่มที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนบริการในปัจจุบัน ได้แก่ ผู้ที่พลาดโอกาสทางการศึกษาที่อยู่นอกระบบโรงเรียน เช่น ผู้ที่ออกโรงเรียนกลางคัน ทหารกองประจำการ ผู้ต้องขัง เด็กเร่ร่อน ผู้นำท้องถิ่น ผู้พิการ ชาวเขา กลุ่มสตรี กลุ่มผู้สูงอายุ เป็นต้น

เนื่องจกงานการศึกษานอกโรงเรียน มีความหลากหลายทั้งในด้านกิจกรรมและบริการ ด้านกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการ ตลอดจนพื้นที่ที่ให้บริการ จะต้องครอบคลุมทุกพื้นที่ของประเทศ และครอบคลุมประชาชนทุกหมู่เหล่า ถ้าพึ่งแต่เฉพาะบุคลากรของกรมการศึกษานอกโรงเรียนแต่เพียงฝ่ายเดียวย่อมไม่สามารถจัดบริการได้ทั่วถึง จึงตระหนักถึงความจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกับบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กรภาคเอกชน และหน่วยงานของรัฐ ให้มีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษานอก

โรงเรียนในหลายรูปแบบและหลายระดับ โดยที่จะต้องจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนและองค์กรต่างๆ นี้ ให้เกื้อกูลและเชื่อมโยงกัน และพัฒนาขึ้นเป็นเครือข่ายงานการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อให้การบริการการศึกษานอกโรงเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2539 : 2 - 3)

การพัฒนาเครือข่ายการศึกษานอกโรงเรียนจึงเป็นกระบวนการจัดระบบความสัมพันธ์และร่วมมือกัน ระหว่างคน กลุ่มคน ชุมชน องค์กร ให้เกื้อกูลและเชื่อมโยงกัน เป็นการผนึกกำลังหรือระดมทรัพยากรด้านบุคคลและทรัพยากรด้านอื่น ๆ ที่มีเพื่อนำมาใช้ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้บังเกิดผลดี (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2538 : 82 - 85) โดยการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเหล่านี้คือ

1. การสำรวจ การศึกษา และวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการวางแผนและการพัฒนางาน
2. การกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการการศึกษานอกโรงเรียน
3. การพัฒนาการเรียนการสอนในรูปของหลักสูตร สื่อการศึกษา และระบบวัดผลการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งที่จัดเป็นเอกเทศ และสอดแทรกในกิจกรรมอื่น ๆ ทั้งที่จัดขึ้นเพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาไปสู่ประชาชนนอกโรงเรียน จัดขึ้นเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนในโรงเรียนและการเผยแพร่ถ่ายทอดความรู้เพื่อเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย
5. การพัฒนาบุคลากรและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์จากกันและกัน
6. การส่งเสริม สนับสนุน และประสานงาน ให้เกิดงานการศึกษานอกโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ
7. การกำหนดมาตรฐาน การวัดผล ติดตามผล ประเมินผล และรายงานผล

การสร้างเครือข่ายการศึกษานอกโรงเรียนในระดับอำเภอนี้กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ทำข้อตกลงความร่วมมือกับส่วนราชการต่าง ๆ ในระยะเริ่มต้นนี้ ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมการปกครอง เพื่อร่วมมือประสานงานในการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมายของหน่วยงานต่าง ๆ ที่กล่าวมา ซึ่งแต่ละหน่วยงานก็มีตัวแทนปฏิบัติงานในระดับอำเภออยู่แล้ว

เนื่องจากการสร้างเครือข่ายการศึกษานอกโรงเรียนในระดับอำเภอ เป็นกิจกรรมที่เพิ่งเริ่มต้นจากผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานเครือข่ายที่ผ่านมา นับว่ายังขาดทิศทางที่ชัดเจนในการประสานงานเพื่อพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน เป็นเพียงทำความตกลงกันในระดับสูง ส่วนระดับปฏิบัติยังดำเนินการในลักษณะต่างคนต่างทำ ยังไม่มีการระดมทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างจริงจัง ฝ่ายประชาชนผู้รับบริการก็มีความสับสน ในแนวนโยบายของกรมการศึกษานอกโรงเรียนนั้น

ต้องการให้ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (ศบอ.) ทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนทุกรูปแบบในอำเภอ โดยระดมสรรพกำลังเพื่อจัดการศึกษาที่หลากหลายให้แก่กลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง และตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

ความสนใจในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นการแสวงหาแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายการศึกษานอกโรงเรียนในอำเภอ ให้สามารถจัดการศึกษานอกโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับนโยบายที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ทำความตกลงกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการผนึกกำลังกันทำงานเพื่อให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างเป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยนี้จึงเป็นการรวบรวมความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากของบุคลากรที่อยู่ในองค์กรที่ร่วมกันเป็นเครือข่ายงานการศึกษานอกโรงเรียนอยู่ในเขตอำเภอเดียวกัน และเพื่อให้เครือข่ายงานการศึกษานอกโรงเรียนได้มีรูปแบบ และวิธีดำเนินงานที่ชัดเจน และบรรลุเป้าหมายที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนคาดหวัง

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ตั้งความมุ่งหมายเฉพาะเป็น 3 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานราชการและผู้นำท้องถิ่น เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเครือข่ายงานการศึกษานอกโรงเรียนในระดับอำเภอ
2. เพื่อประมวลข้อเสนอแนะในการดำเนินงานในรูปเครือข่ายการศึกษานอกโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ
3. เพื่อกำหนดรูปแบบการดำเนินงานเครือข่ายการศึกษานอกโรงเรียนให้มีความชัดเจน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาค้นคว้าจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนและการพัฒนาชุมชนดังนี้

1. ประโยชน์ด้านวิชาการ เป็นการเสนอรูปแบบของการจัดตั้งและดำเนินงานในรูปของเครือข่ายการศึกษานอกโรงเรียนในระดับอำเภอ ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เป็นความพยายามเพื่อศึกษาหาต้นแบบของเครือข่ายการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อนำไปสู่การศึกษาค้นคว้าที่เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

2. ประโยชน์ในทางปฏิบัติ ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในทางปฏิบัติโดยตรงแก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดบริการการศึกษานอกโรงเรียนให้กับประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ไปใช้ประกอบการวางแผนเพื่อจัดบริการการศึกษานอกโรงเรียนในอำเภอให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายที่กรมศึกษานอกโรงเรียนได้ทำความตกลงกับหน่วยงานที่อยู่ในเครือข่ายงานการศึกษานอกโรงเรียน

3. ประโยชน์ด้านการวิจัย ข้อมูลและแนวความคิดจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นพื้นฐานในการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายการศึกษานอกโรงเรียนให้มีความลึกซึ้ง กว้างขวาง และมีความชัดเจนยิ่งขึ้นต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะจําแนกศึกษาในพื้นที่อำเภอเบญจลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยศึกษาขอบเขตการทำงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเบญจลักษ์ (ศบอ.เบญจลักษ์) เป็นกรณีศึกษา

2. ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้อยู่ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ดังนั้น เงื่อนไขและสภาพการณ์ต่าง ๆ จึงอยู่ในช่วงปี พ.ศ.2540 - 2544

3. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรเป้าหมายของการศึกษาค้นคว้า ได้แก่บุคลากรที่คาดหวังจะร่วมอยู่ในเครือข่ายของการจัดกิจกรรมการศึกษานอโรงเรียนในระดับอำเภอที่สามารถให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาเครือข่ายการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยบุคลากรต่อไปนี้

1) เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐในระดับอำเภอ ได้แก่ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และองค์การบริหารส่วนตำบล

2) คณะกรรมการศูนย์การเรียนชุมชนตำบล ได้แก่ กำนัน และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

3) ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นที่ตั้งศูนย์การเรียน ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน

4. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาสำหรับการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แนวทางการพัฒนาเครือข่ายงานการศึกษา
นอกโรงเรียนในระดับอำเภอ โดยกำหนดเนื้อหาเป็น 10 ประเด็น ดังนี้

- 1) นโยบายจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่กลุ่มเป้าหมาย
- 2) การกำหนดแผนงานและเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกัน
- 3) การจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานร่วมกัน
- 4) การระดมสรรพกำลังและทรัพยากรของแต่ละหน่วยงานมาดำเนินการสนับสนุน
ซึ่งกันและกัน
- 5) การประชุมสัมมนาเจ้าหน้าที่และการพัฒนาบุคลากรร่วมกัน
- 6) การประสานงานและร่วมมือกันเพื่อให้เกิดเอกภาพในการบริหารงาน
- 7) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน
- 8) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุน ส่งเสริม อำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติ
งานในระดับพื้นที่ เพื่อให้เกิดการประสานงานและทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ
- 9) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียน และกิจกรรมการพัฒนาต่างๆ
- 10) การติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนา หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น โดยมีการกำหนดทิศทาง
และวางแผนไว้ล่วงหน้า
2. การศึกษานอกโรงเรียน หมายถึง การให้การศึกษาแก่ประชาชน ครอบคลุมถึงการ
ศึกษาสายสามัญ การศึกษาสายอาชีพ และการศึกษาตามอัธยาศัย
3. ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ หมายถึง สถานศึกษาสังกัดกรมการศึกษา
นอกโรงเรียนที่ตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่จัดการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ รวมถึงศูนย์บริการการ
ศึกษานอกโรงเรียนกิ่งอำเภอด้วย
4. เครือข่าย หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติงานในระดับอำเภอที่ได้ร่วมกับศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ได้แก่ พัฒนาการ
อำเภอ เกษตรอำเภอ สาธารณสุขอำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ กำนัน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นที่ตั้งศูนย์การเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แบ่งเป็น 8 หัวข้อเรียงตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิต
2. ภารกิจของกรมการศึกษานอกโรงเรียน
3. บทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
4. การจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ
5. บทบาทหน้าที่ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
6. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของอำเภอเบญจลักษ์
7. การสร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน
8. ข้อตกลงระหว่างกรมการศึกษานอกโรงเรียนกับหน่วยงานต่าง ๆ

แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิต

การศึกษาตลอดชีวิต หมายถึง แนวความคิด และ แนวทางที่ส่งเสริมให้เกิดการระดมเอาทรัพยากรทั้งหมดที่มีอยู่ในสังคม มาใช้ในการพัฒนาความรู้ ความคิด และความสามารถของมนุษย์ ทำให้มนุษย์สามารถแก้ปัญหา และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เกิดจนตาย ยังผลให้สังคมนั้นกลายเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

ความหมายเชิงปฏิบัติการการศึกษาตลอดชีวิต หมายถึง กระบวนการประสานส่งเสริมและสนับสนุนให้คนในสังคมได้ร่วมกันนำเอาทรัพยากรทางการศึกษา อันได้แก่ องค์ความรู้แหล่งความรู้ และเทคโนโลยีทั้งหมดที่มีอยู่ในสังคมนั้น มาใช้ในการดำเนินงานในลักษณะต่าง ๆ อย่างน้อย 5 ประการ คือ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2538 : 12)

1. ขยายการให้บริการทางการศึกษาออกจากระบบโรงเรียนให้กว้างขวางขึ้นสู่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย และทุกอาชีพ
2. เสริมสร้างความรู้ความสำคัญของการศึกษาในฐานะเป็นเครื่องมือเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์
3. ปรับปรุงรูปแบบและเนื้อหาของการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนต่าง ๆ

4. ส่งเสริมให้คนในสังคมทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวาง

5. ปรับปรุงจุดมุ่งหมายและขอบข่ายของการบริการด้านการศึกษา ให้ครอบคลุมและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

การดำเนินงานทั้ง 5 ลักษณะดังกล่าวข้างต้น มุ่งให้มนุษย์ได้พัฒนาตน พัฒนาสังคม และพัฒนาอาชีพ เพื่อเป็นพื้นฐานรองรับการพัฒนาประเทศ ทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งนี้หน่วยงาน องค์กร ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ต้องจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานรองรับการดำเนินงานอย่างน้อย 7 ประการ ดังต่อไปนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2538 : 13 - 14)

1. มีแนวความคิดและแนวทางที่ชัดเจนและตรงกัน
2. มีระบบการบริหารและการจัดการที่ชัดเจน เพื่อระดมทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่มาร่วมกันจัดการศึกษา
3. มีระบบส่งเสริมประสานงาน ในการใช้ประโยชน์จากบุคลากรทางการศึกษาที่มีอยู่ในสังคมอย่างกว้างขวาง
4. มีการกำหนดกิจกรรมการดำเนินงาน เพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต
5. มีระบบการระดมและการจัดการในด้านงบประมาณ หรือกองทุน เพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต
6. มีการสร้างเครือข่ายการดำเนินงาน
7. มีระเบียบและกฎหมายรองรับการจัดการศึกษาตลอดชีวิตโดยเฉพาะ

ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตจะต้องเปิดกว้างให้คนในสังคมทุกหมู่เหล่าได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ มีการส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างกว้างขวาง และก่อให้เกิดบูรณาการระหว่างการศึกษากับการดำเนินชีวิตของคนในสังคมอย่างแท้จริง

เนื่องจากการศึกษาตลอดชีวิต มีความหมายกว้างขวางครอบคลุมวิถีชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย จึงทำให้สามารถพิจารณามิติของการศึกษาตลอดชีวิต ได้หลายแง่มุมดังต่อไปนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2538 : 15 – 17)

1. มิติด้านปรัชญา การศึกษาตลอดชีวิตเป็นระบบความคิดที่เชื่อว่ามนุษย์ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อที่จะสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณค่า สมกับที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ สามารถที่จะแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเอง ตลอดจนสามารถสั่งสมและสืบทอดสิ่งที่ดีงามไว้ให้ลูกหลานต่อไปตามลำดับ

2. มิติด้านระบบการศึกษา การศึกษาตลอดชีวิตเป็นระบบการพัฒนามนุษย์ที่ส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) กับการศึกษาในโรงเรียน (Formal Education) และการศึกษานอกโรงเรียน (Non-Formal Education) โดยให้ความสำคัญต่อการศึกษา

3. การศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) ในฐานะเป็นพื้นฐานรองรับ และส่งเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียน และการศึกษานอกโรงเรียน ให้มีคุณค่าอย่างแท้จริงต่อการพัฒนาคุณภาพมนุษย์

4. มิติด้านวิธีการจัดการศึกษา การศึกษาตลอดชีวิต เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้คนจากทุกส่วนในสังคม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ได้เข้ามามีบทบาทและรับผิดชอบในการจัดการศึกษา อันจะยังผลให้การจัดการศึกษาสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของคนในสังคมนั้นได้อย่างแท้จริง เกิดการนำเอาทรัพยากรของการศึกษาทั้งหมดในสังคมมาใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวาง

5. มิติด้านทางเลือกใหม่ในการปรับปรุงการศึกษา การศึกษาตลอดชีวิตเป็นกระบวนการจัดการศึกษาที่ส่งผลให้เกิดการปรับปรุงความเชื่อ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา ตลอดจนกิจกรรมการเรียนการสอน ของระบบการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบ ที่มีอยู่ ให้เปิดกว้างออกไปสู่ชุมชน มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย ครอบคลุมปัญหาและความต้องการของคนในสังคมได้อย่างกว้างขวาง

6. มิติด้านยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย การศึกษาตลอดชีวิตเป็นกระบวนการพัฒนาความรู้ ความคิด และวิจารณญาณของคนในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทักษะในการใช้เหตุผล ทักษะในการแก้ปัญหาและตัดสินใจร่วมกัน ยังผลให้พลังแห่งความรู้ของคนในสังคมเจริญงอกงามขึ้น รับรู้ รอบรู้ และล่วงรู้ทันการเปลี่ยนแปลง ไม่แพ้สิ่งพล้ำหรือตกเป็นเหยื่อของสถานการณ์ เกิดอำนาจต่อรองขึ้นโดยธรรมชาติ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง สามารถพิทักษ์สิทธิและผลประโยชน์ ตลอดจนมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544) มุ่งให้การบริการทางการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อปวงชน โดยมีหลักการที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 คือ มุ่งเน้นให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนรู้จักการเรียนรู้ รู้วิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และรักที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในสังคมแห่งการเรียนรู้ เน้นการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยให้ผู้เรียนมีบทบาทร่วมในการพัฒนาตนเอง ให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน มีรูปแบบการให้การศึกษาที่ให้โอกาสทางเลือกที่ดีและเหมาะสม เพื่อสนองความต้องการ ความสามารถ และความถนัด รวมทั้งมีการระดมสรรพกำลังทุกส่วนในสังคมเพื่อการศึกษา (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2539 : 19)

ในส่วนของการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐที่มีภารกิจในการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ได้กำหนดหลักการดำเนินการ ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2539 : 18)

1. การศึกษาตลอดชีวิต เป็นการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้บุคคลได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยการระดมทรัพยากรทั้งมวลที่มีอยู่ในสังคมมาใช้ในการพัฒนาความรู้ ความคิดความสามารถของมนุษย์ เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง
2. ความสอดคล้อง เป็นการจัดการศึกษาที่เน้นความสำคัญในการให้บริการแก่ผู้เรียน โดยนำความสนใจ ความต้องการ ความถนัด ความสามารถ ความรู้เดิมและประสบการณ์ของผู้เรียนมาเป็นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนา เป็นการจัดการศึกษาที่คำนึงถึงสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละชุมชนเป็นหลัก โดยให้ชุมชนเป็นผู้วางแผน กำหนดวิธีการปฏิบัติ และรับผิดชอบในการจัดการศึกษา รวมทั้งการตรวจสอบคุณภาพ เพื่อให้ชุมชนมีศักยภาพที่จะพัฒนาการศึกษาไปในทิศทางที่พึงประสงค์และสามารถพึ่งตนเองได้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2539 : 17 - 18)

ในปีงบประมาณ 2541 กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ทบทวนรูปแบบการจัดการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อจำแนกให้ได้ว่าบริการการศึกษานอกโรงเรียนส่วนไหนที่ยังมีความจำเป็น และเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และสมควรส่งเสริมให้มีการขยายผลการดำเนินงานให้กว้างขวาง บริการใดที่สมควรเร่งปรับปรุงให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายยิ่งขึ้น และบริการใดที่ควรได้รับการพัฒนาขึ้นมาใหม่ เพื่อสามารถสนองตอบต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และสอดคล้องกับกระแสความเปลี่ยนแปลงของชุมชน โดยมีแนวทางดำเนินการ ดังต่อไปนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2541 : 4 - 6)

1. การศึกษาสายสามัญ
 - 1) สานต่อการปรับปรุงการศึกษาสายสามัญตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ 3 แผนการเรียน กล่าวคือ แผนการเรียนเพื่อการศึกษาต่อ แผนการเรียนเพื่อประกอบอาชีพ และแผนการเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้ครบวงจรเหมาะสมกับยุคสมัย และสอดคล้องกับการใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 2) เร่งปรับปรุงหลักสูตร สื่อ วิธีการจัดการเรียนการสอน ทั้งรูปแบบการจัดการศึกษาทางไกล ตนเอง และชั้นเรียน รวมทั้งมีการอบรมครูและจัดทำระบบประเมินมาตรฐานการศึกษา เพื่อรองรับการศึกษาสายสามัญใน 3 แผนการเรียน
 - 3) พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ผ่านระบบสื่อสารสนเทศ และระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและนำผลการเรียนรู้อย่างมีความหมายมาเทียบโอนหน่วยการเรียนรู้ได้

4) เร่งพัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียน การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล สำหรับกลุ่มเป้าหมายชาวไทยภูเขาในเขตพื้นที่สูงทั้งในหมู่บ้านที่มีและไม่มีโรงเรียนประถมศึกษา ให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของชุมชน

2. การศึกษาสายอาชีพ

1) ปรับปรุงและขยายการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น วิธีเรียนทางไกลและการประสานงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อจัดการเรียนการสอนสาขาใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น

2) เร่งพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง (ปวส.) ทั้งนี้โดยใช้ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนการสอนในด้านการฝึกทักษะอาชีพภาคปฏิบัติ ร่วมกับสถานประกอบการและหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีความพร้อมในการพัฒนาฝีมือแรงงาน

3) ดำเนินงานการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาประกาศนียบัตรอาชีพ (ปอ.) ตามรูปแบบที่ได้ปรับปรุง โดยให้ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนเป็นผู้สอนตามความจำเป็นในแต่ละพื้นที่ และสนับสนุนให้นำหลักการของ ปอ.มาปรับประยุกต์ใช้ในการสอนวิชาชีพ

4) ปรับปรุงการสอนวิชาชีพและกลุ่มสนใจ โดยเน้นอาชีพที่สามารถสร้างงานได้ในปัจจุบัน และเป็นการพัฒนานักศึกษาทุกคนให้มีวิชาชีพติดตัว

5) สนับสนุนให้มีการปรับค่าตอบแทนและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้มีความพร้อมเพื่อให้สถานศึกษาสามารถเปิดสอนวิชาอาชีพที่เป็นความต้องการในอนาคต และอยู่ในระดับมาตรฐานทางวิชาชีพที่สูงขึ้น

6) ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพ และการเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนผู้ว่างงาน แรงงาน กึ่งถิ่น และผู้มีรายได้น้อย เพื่อลดปัญหาสังคมในสถานะเศรษฐกิจขลอตัว รวมทั้งส่งเสริมมาตรการประหยัดพลังงาน การลดรายจ่ายในครอบครัว และการณรงค์ให้ช่วยกันผลิตและบริโภคสินค้าไทย โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ของการศึกษานอกโรงเรียน

7) ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถานศึกษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการกระจายสื่อ ความรู้ทางด้านอาชีพ อย่างกว้างขวางและครบวงจร ทั้งหลักสูตรอาชีพระยะสั้นและประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ซึ่งรวมถึงการให้ความรู้ด้านการบริหาร การจัดการ และการตลาด ตลอดจนปลูกฝังจริยธรรมในการประกอบอาชีพ

3. การศึกษาตามอัธยาศัย

1) เร่งรัดปรับปรุงคุณภาพการบริการของห้องสมุดประชาชนให้เป็นแหล่งความรู้ที่มีสื่อหลากหลาย โดยเน้นความพร้อมทั้งด้านอัตรากำลัง การซ่อมแซมอาคาร วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และการบริการที่มีประสิทธิภาพ

2) รมรงค์ให้ประชาชนเข้ามาใช้บริการห้องสมุดประชาชนมากยิ่งขึ้น ให้ครูประจำกลุ่มเป็นกลไกในการสนับสนุนการทำกิจกรรมของนักศึกษาในห้องสมุดประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การพัฒนาคุณภาพบรรณารักษ์ตลอดจนเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนักศึกษาให้มีทักษะในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและสามารถนำไปเทียบโอนตามหลักสูตรปกติของ กศน.

3) ปรับปรุงระบบการจัดส่ง ตลอดจนแสวงหาแนวทางให้องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ร่วมขยายและพัฒนาที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านให้เป็นศูนย์การเรียนรู้สำหรับชุมชน

4) ศึกษา วิจัย และพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่จะส่งเสริมประชาชนให้เป็นผู้สนใจใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ตามอัธยาศัยซึ่งจะเป็นพื้นฐานนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้

5) จัดตั้งศูนย์วิทยศาสตร์เพื่อการศึกษาในส่วนภูมิภาคตลอดจนพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนและความร่วมมือสนับสนุนของสถานศึกษาในท้องถิ่นและของชุมชน

6) เร่งขยายการจัดบริการการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายนอกกระบวนโรงเรียน และนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญให้มากยิ่งขึ้น

7) ส่งเสริมและสนับสนุนการให้บริการการศึกษาตามอัธยาศัยผ่านทางสื่อมวลชน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ภารกิจของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

กรมการศึกษานอกโรงเรียน มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียน จัดการศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีกระบวนการในการดำเนินงาน ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2541 : 7-8)

1. จัดทำนโยบายการศึกษานอกโรงเรียนแห่งชาติ วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2. จัดทำแผนงานและโครงการการศึกษานอกโรงเรียน วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
3. จัดทำงบประมาณ
4. พัฒนารูปแบบและหลักสูตรการจัดการศึกษานอกโรงเรียน พัฒนางานวิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
5. จัดทำมาตรฐานการศึกษานอกโรงเรียน วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. จัดการศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาอัธยาศัย และส่งเสริมการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน
7. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน องค์กร ชุมชน ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน
8. ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของกรม หรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

บทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2541 : 9)

1. กำหนดนโยบาย วางแผนการศึกษานอกโรงเรียนระดับจังหวัด
2. ส่งเสริม ประสานงาน และพัฒนาเครือข่ายการบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนทั้งภาครัฐและเอกชน
3. ส่งเสริม และสนับสนุนการบริการการศึกษานอกโรงเรียนทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
4. สนับสนุนและบริการสื่อทางการศึกษาแก่หน่วยงานที่จัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทั้งภาครัฐและเอกชน
5. ดำเนินการเกี่ยวกับคลังข้อสอบเพื่อสนับสนุนการวัดผล ประเมินผล ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
6. นิเทศ ติดตาม และประเมินผล การจัดกิจกรรมของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
7. กำกับดูแลสถานศึกษาในความดูแลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

8. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

การจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดศรีสะเกษได้มีนโยบายขยายบริการการศึกษานอกโรงเรียนโดยดำเนินการ ดังนี้ (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดศรีสะเกษ. 2540 : 10 - 12)

1. จัดบริการการศึกษานอกโรงเรียนต่อเนื่องจากปีงบประมาณ 2540 ทั้งกลุ่มเป้าหมายทั่วไปและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ที่มีข้อตกลงร่วมกันในระดับกรมและกระทรวง และได้มีการสำรวจรายชื่ออย่างชัดเจนแล้ว ให้มีการกำหนดแผนการดำเนินงานเพื่อให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายอย่างครบถ้วน
2. สร้างความเข้าใจแก่ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติ เพื่อให้สามารถร่วมกันขยายการบริการการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสโดยใช้มาตรการโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาและโครงการบัตรส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียนอย่างกว้างขวาง
3. ประสานงานกับคณะกรรมการการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมจังหวัด ตลอดจนสถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อวางแผนไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานและให้สามารถร่วมกันระดมพลังขยายงานให้กว้างขวางยิ่งขึ้นเพื่อให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนและมีอายุต่ำกว่า 18 ปี
4. กำหนดให้ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเร่งดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายผู้เป็นลูกค้า ตลอดจนแสวงหาแนวทางและยุทธศาสตร์การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายและขยายปริมาณผู้รับบริการให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
5. กระตุ้นและเร่งรัดให้ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแสวงหาและกระจายการจัดตั้งจุดบริการในลักษณะศูนย์การเรียนให้มีความครอบคลุมในทุกตำบล เพื่อให้บริการทั้งการศึกษาสายสามัญ สายอาชีพ และการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างต่อเนื่อง โดยมีจุดเน้นดังนี้

การศึกษาสายสามัญ

1. สานต่อการดำเนินงานการศึกษาสายสามัญทั้ง 3 แผนการเรียน คือ แผนการเรียนเพื่อการศึกษาต่อ แผนการเรียนเพื่อประกอบอาชีพ แผนการเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ครบทุกวงจร เหมาะสมกับยุคสมัย และสอดคล้องกับการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ
2. พัฒนาสื่อ วิธจัดการเรียนการสอน ทั้งรูปแบบการจัดการศึกษาทางไกล ตนเอง และชั้นเรียน รวมทั้งมีการอบรมครูการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อรองรับการศึกษาสายสามัญใน 3 แผนการเรียน

3. พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองในลักษณะรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้ตามศักยภาพ

4. ส่งเสริมให้จุดติดตั้งรับสัญญาณดาวเทียมเป็นศูนย์กลางการจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้รับชมรายการตามรางออกอากาศการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

การศึกษาสายอาชีพ

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดศรีสะเกษ ได้ดำเนินการจัดการศึกษาสายอาชีพ ดังนี้

1. ปรับปรุงและขยายการจัดการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช) วิถีเรียนทางไกล สาขาการบริหารการจัดการ คอมพิวเตอร์ธุรกิจ และวิชาการเลี้ยงดูเด็กและผู้สูงอายุ โดยประสานงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อจัดการเรียนการสอน

2. ดำเนินงานการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาประกาศนียบัตรอาชีพ (ปอ.) ตามรูปแบบที่ได้ปรับปรุง โดยให้ครูอาสาสมัครเป็นผู้สอนตามความจำเป็นในแต่ละพื้นที่ และสนับสนุนในการนำหลักการของ ปอ. มาปรับประยุกต์ในการสอนวิชาชีพ

3. ปรับปรุงการสอนวิชาชีพ และกลุ่มสนใจ โดยเน้นอาชีพที่เป็นความสนใจและความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง และเกิดประโยชน์ต่อการสร้างงานอาชีพได้

4. สนับสนุนให้มีการปรับอัตราค่าตอบแทน และอุปกรณ์การเรียนการสอนให้มีความพร้อมเพื่อให้สถานศึกษาสามารถเปิดสอนวิชาอาชีพที่เป็นความต้องการในอนาคตและอยู่ในระดับมาตรฐานทางวิชาชีพที่สูงขึ้น

5. ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถานศึกษา สถานประกอบการ และภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการกระจายความรู้ทางด้านอาชีพอย่างกว้างขวางและครบวงจร ทั้งหลักสูตรอาชีพระยะสั้น และประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ซึ่งรวมถึงการให้ความรู้ด้านการบริหาร การจัดการ การตลาด ตลอดจนปลูกฝังจริยธรรมในการประกอบอาชีพ

การศึกษาตามอัธยาศัย

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดศรีสะเกษ ได้ดำเนินการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนี้

1. เร่งรัดปรับปรุงคุณภาพการบริการของห้องสมุดประชาชนให้เป็นแหล่งความรู้ที่มีสื่อหลากหลาย มีความพร้อมด้านอาคาร วัสดุ ครุภัณฑ์ และเน้นการบริการที่มีประสิทธิภาพ

2. รณรงค์ให้ประชาชนเข้ามาใช้บริการห้องสมุดประชาชนมากขึ้น โดยอาศัยอาสาสมัครบรรณารักษ์เป็นกลไกในการให้บริการ และครูประจำกลุ่มเป็นกลไกในการสนับสนุนการทำกิจกรรมนักศึกษาในห้องสมุดประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมหลักสูตรการศึกษาค้นคว้าด้วย

3. ตนเอง และพัฒนาคุณภาพเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนักศึกษาให้มีทักษะในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และสามารถนำไปเทียบโอนตามหลักสูตรปกติของ กศน.

4. ปรับปรุงระบบการจัดส่งหนังสือพิมพ์ และแสวงหาแนวทางให้ห้องสมุดการบริหารส่วนตำบล (อบต.) ร่วมขยายและพัฒนาที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านให้เป็นศูนย์การเรียนรู้สำหรับชุมชน

5. ศึกษาพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่จะส่งเสริมประชาชนให้เป็นผู้สนใจใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ซึ่งจะเป็พื้นฐานนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้

6. จัดบริการการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในห้องสมุดประชาชน และศูนย์การเรียนรู้เพื่อให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายในระบบโรงเรียน นอกกระบบโรงเรียน และนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญให้มากยิ่งขึ้น

7. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บริการการศึกษาตามอัธยาศัยผ่านทางสื่อมวลชน

บทบาทหน้าที่ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเป็นสถานศึกษาในราชการบริหารส่วนกลาง สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2541 : 10)

1. จัดและให้บริการการศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาเพื่อเสริมในระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามความต้องการและสภาพปัญหาของท้องถิ่น

2. จัดและประสานให้มีศูนย์การเรียนรู้ หน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อเป็นเครือข่ายการบริการการศึกษานอกโรงเรียนได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง และส่งเสริมชุมชนจัดการศึกษาของตนเองในลักษณะศูนย์การศึกษาชุมชน เพื่อเป็นศูนย์กลางในการจัดการศึกษา วางแผน และบริการการศึกษาต่อสมาชิกในชุมชนและระหว่างชุมชน

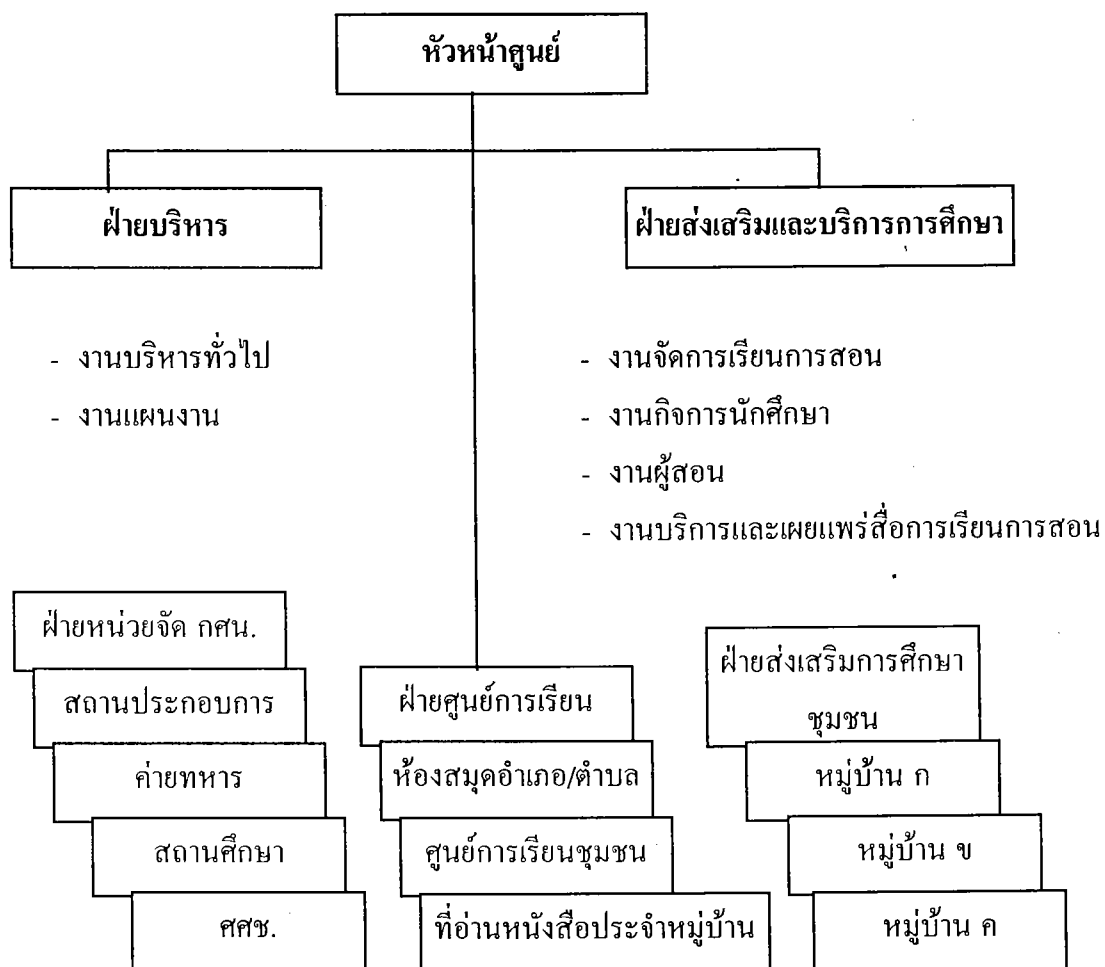
3. สนับสนุนสิ่งจำเป็นต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนของเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนการสอนและการบริการแก่กลุ่มเป้าหมาย

4. กำกับ ดูแล ติดตาม และรายงานผลการดำเนินการการศึกษานอกโรงเรียน

กรอบอัตรากำลังที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริงของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2541 : 11)

1. ข้าราชการครู 1 - 2 คน
2. ข้าราชการพลเรือนสามัญ(จากห้องสมุดประชาชน) 1 คน
3. ลูกจ้างประจำ - พนักงานขับรถยนต์ 1 คน
- นักการภารโรง 1 คน
4. ลูกจ้างชั่วคราว
 - 4.1 งบประมาณหมวดค่าจ้าง
 - ครูอาสาสมัคร 1 ตำบล : 1 คน
 - ครู ปอ. นักศึกษา 20 คน : 1 คน
 - 4.2 เงินบำรุงการศึกษา
 - เจ้าหน้าที่ธุรการ/เจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด จำนวนตามปริมาณงาน
5. ลูกจ้าง (เบิกจ่ายจากเงินค่าตอบแทน ไร่สอย และวัสดุ)
 - 5.1 วิทยากรวิชาชีพ (กลุ่มสนใจ) นักศึกษา 10 คน : 1 คน
 - 5.2 ครูประจำ
 - ประถม/มัธยมศึกษาตอนต้น นักศึกษา 35 คน : 1 คน
 - มัธยมศึกษาตอนปลาย นักศึกษา 35 คน : 1 คน
6. วิทยากรท้องถิ่น

โครงสร้างศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

ภาพประกอบ 1 โครงสร้างศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของอำเภอเบญจลักษ์

อำเภอเบญจลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 5 ตำบล 61 หมู่บ้าน ประชากร 34,606 คน จากการสำรวจกลุ่มประชากรของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีวุฒิทางการศึกษา สายสามัญได้รายละเอียดดังนี้

กลุ่มเป้าหมายกรรมการปกครอง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน 61 คน วุฒิ ป.4 จำนวน 41 คน สมาชิกสภา อบต. โดยการเลือกตั้ง 122 คน วุฒิ ป.4 จำนวน 84 คน

กลุ่มเป้าหมายของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุข
มูลฐาน (อสม.) มีจำนวนทั้งสิ้น 305 คน มีวุฒิ ป. 4 จำนวน 261 คน

ด้านการศึกษาสายอาชีพในความรับผิดชอบของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเบญจลักษ์ได้รับงบประมาณในปี 2541 (1 ตุลาคม 2540 - 30 กันยายน 2541) เพียง 78,000 บาท สามารถจัดการศึกษาอาชีพสำหรับประชากรได้เพียง 230 คน และเป็นอาชีพที่พอพึ่งตนเองได้หลักสูตร 30 ชั่วโมง ขณะเดียวกันส่วนราชการต่าง ๆ ก็จัดการศึกษาอาชีพให้กับกลุ่มเป้าหมายของตัวเอง เป็นต้นว่า สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล การดำเนินงานต่างคนต่างทำทั้งที่ผู้รับบริการเป็นประชาชนคนเดียวกัน

ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย ในสภาพปัจจุบันอำเภอเบญจลักษ์มีที่อ่านหนังสือเพียง 12 หมู่บ้าน ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเบญจลักษ์ เคยเสนอของบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อจัดซื้อหนังสือพิมพ์ให้ครบทุกหมู่บ้านแต่งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่เพียงพอ จึงทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับบริการด้านข้อมูลข่าวสาร

สภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเบญจลักษ์

บุคลากร	ข้าราชการครู	1	คน	
	ครูอาสาสมัคร	2	คน	(ลูกจ้างชั่วคราว)
	เจ้าหน้าที่ธุรการ	1	คน	(ลูกจ้างชั่วคราว)
	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล	1	คน	(ลูกจ้างชั่วคราว)
	ครูประจำกลุ่ม	29	คน	
	วิทยากรวิชาชีพ	5	คน	

จำนวนนักศึกษาสายสามัญ

ระดับประถมศึกษา	22	คน
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	377	คน
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	287	คน
รวม	686	คน

จำนวนนักศึกษาสายอาชีพ จำนวน 230 คน

จำนวนที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน จำนวน 12 แห่ง

(ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเบญจลักษ์. 2540 : 41)

การสร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน

กรมการศึกษานอกโรงเรียนมีแนวทางในการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2538 : 2)

1. เป้าหมายร่วมกัน สมาชิกเครือข่ายต่างมีเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งอาจครอบคลุมไปถึงความรู้สึกร่วมรับผิดชอบต่อกลุ่มเป้าหมาย พื้นที่ หรือนโยบายในการพัฒนาร่วมกัน การเผชิญปัญหาที่คล้ายคลึงกัน หรือแม้แต่การมีความสนใจที่จะเรียนรู้ในประเด็นเดียวกัน
2. หลักการร่วมกัน แม้ว่าสมาชิกเครือข่ายจะมีอิสระ และเอกลักษณ์ในการดำเนินงานที่แตกต่างกันแต่การจะรวมตัวเป็นเครือข่าย นอกเหนือจากการมีเป้าหมายร่วมกันแล้วจะต้องมีจุดยืนอุดมการณ์และหลักการ ที่เป็นพื้นฐานร่วมกันบางประการ
3. ตระหนักในความจำเป็นที่จะต้องเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ความยั่งยืนของเครือข่ายขึ้นอยู่กับความสามารถของสมาชิกที่จะพึ่งพาตนเอง แต่ในขณะเดียวกันก็ตระหนักถึงความจำเป็นและพลังที่จะเกิดขึ้นจากการเรียนรู้และการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ด้วยความตระหนักในความจำเป็น
4. โอกาสที่จะได้เรียนรู้และร่วมมือกัน เครือข่ายที่มีความมั่นคงมักจะพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป ทั้งนี้เพราะสื่อประสานที่สำคัญที่สุด คือ ความรู้ความเข้าใจที่เป็นหนึ่งเดียวกัน และความรู้สึกร่วมชะตากรรม ด้วยเหตุนี้โอกาสที่จะได้พบปะแลกเปลี่ยน เรียนรู้ และร่วมปฏิบัติงานจึงจะเป็นพื้นฐานที่จะบ่มฟักความรู้ความเข้าใจ ให้เป็นหนึ่งเดียวกันได้เป็นอย่างดี
5. ระบบข้อมูลเพื่อบริการสมาชิกและประชาชน นอกจากการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารตามโอกาสจะพึงอำนวยแล้ว การพบข้อมูลที่จะบริการแก่สมาชิกและประชาชนจะช่วยให้การประสานสัมพันธ์คล่องตัวและสามารถขยายงานได้อย่างรวดเร็ว
6. ผู้นำและกลไกที่จะเชื่อมประสาน การมีผู้นำที่เห็นประโยชน์ของเครือข่ายตลอดจนการมีกลไกที่จะเชื่อมประสาน จะช่วยผลักดันให้เครือข่ายขยายตัวอย่างกว้างขวางได้

หลักการและแนวปฏิบัติของเครือข่าย

ในการดำเนินงานของเครือข่าย มีหลักการและแนวปฏิบัติดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2538 : 82 - 85)

1. มีการประสานนโยบาย ระหว่างหน่วยงานและองค์กร
2. มีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และหลักการ ร่วมกัน
3. มีกลไก การประสานงาน คือ องค์กร ศูนย์ประสาน และทีมงาน
4. มีกฎเกณฑ์ และแนวปฏิบัติร่วมกัน เช่น กฎ ระเบียบ หลักการ หรือพันธะสัญญา

5. มีองค์คณะบุคคลทำหน้าที่กำหนดนโยบาย เป้าหมายและหลักเกณฑ์ ในการส่งเสริม สนับสนุน ประสานและบริหารเครือข่าย

6. มีการยอมรับข้อตกลง หรือ เงื่อนไขของการเป็นเครือข่าย

7. ตระหนักถึงความสำคัญ และศรัทธาต่อการเป็นสมาชิกในระบบเครือข่าย

8. ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องเกื้อกูล พึ่งพาซึ่งกันและกัน ตลอดจนมุ่งการ ประสานประโยชน์

9. มีการสนับสนุนทรัพยากร และกิจกรรม ที่เป็นรูปธรรม

10. ให้ความร่วมมือในการประสานความขัดแย้งและปัญหาต่าง ๆ อย่างยืดหยุ่น

และพลิกแพลง

11. มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและจัดระบบข้อมูลอย่างเป็นรูปธรรม

12. มีการพัฒนาทีมงานและประเมินความสำเร็จของทีมงานร่วมกัน

13. มีการให้คำปรึกษาหารือ ข้อเสนอแนะ จัดประชุมสัมมนา เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ของเครือข่ายเป็นประจำ

14. มีการยกย่อง ให้เกียรติในผลงานของสมาชิก เครือข่าย

15. มีการประชาสัมพันธ์และสร้างภาพพจน์ที่ดีให้สมาชิกในเครือข่าย

16. มีการสร้างจิตสำนึก และตระหนักภาพพจน์ของส่วนร่วมซึ่งจัดโดยระบบเครือข่าย

17. มีพันธะผูกพันระหว่างเครือข่าย แต่มีอิสระในการดำเนินงาน

18. มีการรับช่วงงานในลักษณะ “ต่อวงจร” คือการแบ่งบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงาน ตามความพร้อม ความชำนาญ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้รับบริการที่ “ครบวงจร”

ข้อตกลงระหว่างกรมการศึกษานอกโรงเรียนกับหน่วยงานต่าง ๆ

กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ทำความตกลงจัดการศึกษานอกโรงเรียนร่วมกับหน่วยงาน ต่าง ๆ ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งมีรายละเอียดพอสรุปได้ดังนี้

ข้อตกลงกับกรมการพัฒนาชุมชน

ข้อตกลงในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ระหว่างกรมการศึกษานอกโรงเรียนกับกรมพัฒนา ชุมชน กระทรวงมหาดไทย มีดังนี้ (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดศรีสะเกษ. 2540 : 57)

1. จะร่วมกันจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่กลุ่มเป้าหมายในงานพัฒนาชุมชน โดยระยะแรกจะดำเนินการในเรื่องการยกระดับความรู้พื้นฐานสายสามัญให้แก่กลุ่มเป้าหมายในงานพัฒนาชุมชน ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ จะดำเนินต่อไป
2. ให้มีการกำหนดนโยบายจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่กลุ่มเป้าหมายในงานพัฒนาชุมชน โดยให้ถือเป็นภารกิจร่วมกันระหว่างกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย และกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ
3. ให้มีการกำหนดแผนงานและเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกันอย่างชัดเจน ทั้งแผนระยะสั้นและระยะยาว
4. ให้จัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการในการดำเนินงานขึ้น ประกอบด้วยผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของทั้งสองกรม เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบาย แผนงาน และข้อตกลง ตลอดจนทั้งการอำนวยการกำกับดูแล การติดตามผล และการประเมินผลการปฏิบัติงาน
5. ให้มีการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรของแต่ละหน่วยงานมาดำเนินการสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มเป้าหมายที่จะเฝ้าต่อกิจกรรมของทั้งสองกรม
6. ให้มีการประชุม สัมมนาเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบร่วมกันเป็นครั้งคราว
7. ให้มีการติดต่อ ประสานงาน ร่วมมือกันทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการในทุกระดับ เพื่อให้เกิดเอกภาพในการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง
8. ให้มีการใช้ และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารการปฏิบัติงานร่วมกัน
9. ให้มีการสนับสนุน ส่งเสริม อำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ เพื่อให้เกิดการประสานงานและทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ
10. ให้มีการประชาสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้สื่อ อุปกรณ์และเครือข่ายที่สองหน่วยงานมีอยู่ร่วมกันอย่างต่อเนื่องและประสานสัมพันธ์กัน
11. ให้มีการติดตาม ประเมินผล และพัฒนามาตรการดำเนินงานร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ

ข้อตกลงกับสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ข้อตกลงร่วมกันในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนระหว่างกรมการศึกษานอกโรงเรียนกับสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ดังนี้ (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดศรีสะเกษ. 2540 : 58 - 59)

1. จะร่วมมือกันจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่กลุ่มเป้าหมายในงานสาธารณสุข โดยระยะแรกจะดำเนินการในเรื่องการยกระดับพื้นฐานสายสามัญ ให้แก่อาสาสมัครสาธารณสุขเป็นกลุ่มเป้าหมายแรก ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ จะดำเนินการต่อไป

2. ให้มีการกำหนดนโยบายความร่วมมือในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่กลุ่มเป้าหมายในงานสาธารณสุขมูลฐาน โดยให้ถือเป็นการกิจร่วมกัน
3. ให้มีการกำหนดแผนงาน และเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกันอย่างชัดเจนทั้งแผนระยะสั้น และระยะยาว
4. ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการในการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องของทั้งสองหน่วยงาน เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบาย แผนงาน และข้อตกลง
5. ให้มีการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรของแต่ละหน่วยงานในการสนับสนุนการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
6. ให้มีการติดต่อ ประสานงาน ร่วมมือกันในทุกระดับ เพื่อให้เกิดเอกภาพในการบริหารงาน และการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
7. ให้มีการใช้และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารการปฏิบัติงานร่วมกัน
8. ให้มีการสนับสนุน ส่งเสริม อำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ เพื่อให้เกิดการประสานงานและทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อตกลงกับกรมส่งเสริมการเกษตร

ข้อตกลงระหว่างกรมการศึกษานอกโรงเรียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีดังนี้ (ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดศรีสะเกษ. 2540 : 62)

1. จัดให้มีคณะกรรมการร่วมเพื่อกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนงาน และการดำเนินงานในการยกระดับความรู้ให้แก่เกษตรกร สตรีเกษตรกร และเยาวชนเกษตรกร โดยถือเป็นการกิจที่จะต้องดำเนินงานร่วมกัน
2. จัดให้มีคณะกรรมการดำเนินงานในระดับต่าง ๆ ตามความจำเป็น เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามนโยบาย เป้าหมาย และแผนงาน ตลอดจนการนิเทศ ติดตาม กำกับดูแล และประเมินผล การปฏิบัติงานของหน่วยปฏิบัติการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. จัดให้มีการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยให้แก่กลุ่มเป้าหมาย เกษตรกร สตรีเกษตรกร และเยาวชนเกษตรกร ในทุกระดับ
4. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ โดยใช้สื่อ อุปกรณ์ และเครือข่าย ที่ทั้งสองหน่วยงานมีอยู่ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

5. จัดให้มีการส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวก แก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการประสานงานร่วมกันอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ
6. จัดให้มีการระดมสรรพกำลัง และทรัพยากรของทั้งสองหน่วยงาน มาใช้ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนร่วมกัน
7. ร่วมมือในด้านวิชาการเพื่อจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่กลุ่มเป้าหมายเกษตรกรสตรีเกษตรกร และเยาวชนเกษตรกร
8. ร่วมกันติดตาม ประเมินผล และพัฒนามาตรการดำเนินการร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ
9. หากมีการเปลี่ยนแปลงข้อตกลงใด ๆ นอกเหนือจากข้อตกลงความร่วมมือทั้ง 8 ข้อ ดังกล่าวแล้ว ให้ขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการของทั้งสองหน่วยงานก่อน

บทบาทของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในการส่งเสริมเครือข่าย

ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีบทบาทหน้าที่ต่อการส่งเสริมเครือข่าย ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2538 : 3)

1. สำรวจ และจัดทำแผนปฏิบัติการ การศึกษานอกโรงเรียน รวมทั้งจัดทำและบริการสารสนเทศระดับอำเภอ
2. จัดการเรียนการสอนและให้บริการการศึกษานอกโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ
3. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานกับหน่วยงานเครือข่ายในระดับอำเภอและชุมชน เพื่อจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน และจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้
4. นิเทศ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานและการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน

ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเบญจลักษณ์ได้ทำความตกลงจัดการศึกษานอกโรงเรียนร่วมกับเครือข่าย ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮาง องค์การบริหารส่วนตำบลเสี้ยว องค์การบริหารส่วนตำบลท่าคล้อ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหว้า องค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเหลือม สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ โรงเรียนชุมชนบ้านเสี้ยว โรงเรียนบ้านสร้างเม็ก โรงเรียนบ้านหนองหว้า โดยสรุปดังนี้ (ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเบญจลักษณ์. 2540 : 27)

1. ให้มีการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่กลุ่มเป้าหมาย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทุกคน และประชาชนทั่วไป ในตำบลให้ได้รับการยกระดับความรู้ให้สูงขึ้น

2. จัดให้มีการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน และจัดการศึกษาตามอัธยาศัย โดยประชาชนในเขตความรับผิดชอบได้รับการข่าวสาร มีที่อ่านหนังสือครบทุกหมู่บ้าน
3. จัดให้มีการฝึกและพัฒนาอาชีพแก่ประชาชนในตำบลให้ทั่วถึง เพื่อให้ประชาชนมีรายได้ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีในสังคม
4. ประสานการจัดหางบประมาณเพื่อสนับสนุนการศึกษานอกโรงเรียน
5. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอโดยใช้สื่ออุปกรณ์ที่มีอยู่ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
6. จัดให้มีการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรมาใช้ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนร่วมกัน
7. ร่วมกันติดตาม ประเมินผล และพัฒนามาตรการดำเนินการร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทิพวดี ไชยงยศ (2521 : 52) ได้ศึกษาบทบาทของสภาตำบลในการส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียน ตามความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่มในจังหวัดอุบลราชธานี คือ ผู้บริหารระดับนโยบาย เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการสภาตำบล ประชาชน และนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่มข้างต้นเกี่ยวกับบทบาทของสภาตำบลในการส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียนนั้นแตกต่างกัน โดยกลุ่มผู้บริหารระดับนโยบายมีความคาดหวังสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างอีก 3 กลุ่ม ซึ่งใน 3 กลุ่มนี้มีความคาดหวังไม่แตกต่างกัน

ทองคูณ หงส์พันธ์ (2522 : 81 - 82) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดรูปแบบยุทธวิธีการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน พบว่า ผู้นำท้องถิ่นของหมู่บ้านที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาสูง จะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งวิชาการของชุมชนสูงกว่าผู้นำท้องถิ่นที่มีระดับความสำเร็จในการพัฒนาต่ำ

สุปัญญา กิตติวิสาร (2526 : 36 - 37) ได้ศึกษาทัศนคติของกำนันในการให้ความร่วมมือต่องานการศึกษานอกโรงเรียน ในจังหวัดสระบุรี พบว่า กำนันให้ความร่วมมือมากที่สุดในเรื่องการเสนอข้อคิดเห็นต่อที่ประชุมสภาตำบลในการพัฒนาหมู่บ้าน ช่วยกระตุ้นให้ชาวบ้านร่วมมือในการพัฒนาหมู่บ้าน และให้ผู้ใหญ่บ้านไปเผยแพร่ข่าวสารต่าง ๆ ของทางราชการให้ประชาชนได้ทราบให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการคัดเลือกผู้รับการฝึกอบรมต่าง ๆ ตลอดจนนำเอกสารเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพ อนามัย การปกครอง และอื่น ๆ ไปเผยแพร่สู่ชาวบ้าน แนะนำชาวบ้านปลูกพืชผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์ ร่วมมือเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ในการจัดประชุมชาวบ้าน

ประทีป จงสืบทรม (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผู้นำสตรีในการปกครองระดับท้องถิ่นของไทย ได้ศึกษาบทบาทความเป็นผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านสตรีทั่วประเทศ ในปี พ.ศ. 2528 พบว่า ในการเป็นผู้นำทางการบริหารการปกครอง กำนันและผู้ใหญ่บ้านสตรีสามารถแสดงบทบาทได้ในหลาย ๆ ด้าน ทั้งการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน การเสริมสร้างความมั่นคงแก่ชุมชน งานป้องกันและปราบปรามโจรผู้ร้าย การดูแลและควบคุมงานสถิติและทะเบียนต่าง ๆ ในหน้าที่ การประสานงานและให้ความช่วยเหลือกับทางราชการ การทำให้ชาวบ้านรักและสามัคคี ส่วนการแสดงบทบาทเป็นตัวแทนราษฎรในการรับรู้ปัญหาและติดต่อกับงานต่าง ๆ นั้น ปรากฏว่า กำนันและผู้ใหญ่บ้านสตรีต่างให้ความสำคัญกับบทบาทข้างต้นแตกต่างกันออกไป ซึ่งตัวแปรที่มีอิทธิพล ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส การมีความสัมพันธ์ทางเครือญาติกับอดีตผู้นำในท้องถิ่น ประสบการณ์การทำงานในชุมชน และลักษณะชุมชนที่ปกครอง ขณะที่ตัวแปรด้านฐานะทางเศรษฐกิจไม่มีอิทธิพลต่อความแตกต่างในการแสดงบทบาทหน้าที่ด้านงานบริหารการปกครองของกำนันและผู้ใหญ่บ้านสตรี

สมพิณ บุราณมัย (2528) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการด้านการศึกษานอกโรงเรียนในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการที่จะศึกษาเพิ่มเติมในวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อนำไปประกอบอาชีพและปรับปรุงความเป็นอยู่ของตนเอง และเนื้อหากิจกรรมที่ได้รับการเสนอแนะ ได้แก่ การเกษตร การสาธารณสุข และกฎหมาย

สุรีย์ นาคนิยม (2528 : 97 - 100) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ หลักสูตรวิชาชีพพระยาศน์ ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในเขตการศึกษา 2 พบว่า นักศึกษาวิชาชีพมีปัญหาเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ และต้องการให้จัดบริการให้ดีขึ้น รวมทั้งการจัดสถานศึกษาให้มีความสะอาดร่มรื่นอีกด้วย

สมนึก โทณผลิน (2528) ศึกษาทัศนคติของนายอำเภอในเขตการปกครองภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อบทบาทของหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาชนบท พบว่า หน่วยงานต่าง ๆ มีบทบาทในการพัฒนาชนบทมากน้อยต่างกัน โดยสำนักงานคณะกรรมการสาธารณสุขมูลฐานมีบทบาทมากที่สุด รองลงไปคือ กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมการพัฒนาชุมชน และกรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ นอกจากนี้นายอำเภอได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของการศึกษานอกโรงเรียนว่า เกิดจากปัญหาด้านประชาชนขาดความพร้อมในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความบกพร่องที่เกิดจากเจ้าหน้าที่ในระดับผู้ปฏิบัติและปัญหาในเรื่องของการประสานงานขององค์กรในระดับต่าง ๆ ในการประเมินผลกระทบของโครงการการศึกษานอกโรงเรียนที่มีต่อประชาชนในชนบท

เสกสิน ศรีวัฒนานุกุลกิจ และคนอื่น ๆ (2529 : 124) ได้ทำการวิจัยเรื่องขีดความสามารถในการวางแผนพัฒนาของผู้นำท้องถิ่นระดับตำบล ได้สรุปประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1. ความสำนึกในทางวางแผนของผู้นำนั้นมิได้เป็นผลมาจากฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการศึกษาของผู้นำ แต่ความสำนึกดังกล่าวเกิดจากความรู้สึกว่าจำเป็นต้องมีการวางแผนเพื่อให้สิ่งที่ตนเองคาดหวังประสบความสำเร็จ ดังนั้น ความรู้สึกว่าเป็นสิ่งจำเป็นจึงเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำนึกในการวางแผนมากที่สุด

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการวางแผนนั้น คือการได้รับการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ เพราะผู้นำที่ผ่านการฝึกอบรมในเรื่องต่าง ๆ มามากนั้น จะสามารถกำหนดวิธีการวางแผนได้ถูกหลักวิชามากกว่าผู้นำที่ผ่านการฝึกอบรมน้อย

ในการประเมินผลกระทบของโครงการศึกษานอกโรงเรียนที่มีต่อประชาชนในชนบท ชลชาติย์ เอี่ยมสำอางค์ (2530) พบว่า ผู้รับบริการส่วนใหญ่มีโอกาสเข้าร่วมเพียงโครงการเดียว ส่วนมากเป็นโครงการประเภทการฝึกอบรมผู้นำ ผู้ที่ได้รับการบริการส่วนมากมีความรู้ความเข้าใจระดับปานกลาง และนำความรู้ไปใช้ในระดับปานกลาง ผลกระทบของโครงการที่มีต่อประชาชนในชนบท ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และจิตใจ มีการเปลี่ยนแปลงระดับปานกลาง เมื่อนำผลกระทบไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด เกือบทุกลักษณะในทุกด้านมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผู้รับบริการคือ ความรู้ความเข้าใจของผู้รับบริการ ความสามารถในการนำไปใช้ ทักษะคิดต่อการเข้าร่วมโครงการรูปแบบและแนวการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ในช่วง 5 - 10 ปี ข้างหน้า (พ.ศ. 2530 - 2540) ผู้วิจัยเสนอแนะว่าในการวางแผนควรนำข้อมูลท้องถิ่นมาประกอบการจัดทำโครงการ และจัดสรรโครงการตามความจำเป็นและความต้องการของประชาชน การจัดองค์กรตั้งแต่ส่วนกลาง จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ควรมีองค์กรเดียวและประกอบด้วยทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บุคลากรที่ปฏิบัติงานในตำบลหมู่บ้านโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่จากกระทรวงหลักควรได้รับการฝึกอบรมอย่างดี และต้องเป็นผู้รู้จริง

บำเพ็ญ แสงดี (2532 : 161 - 162) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการให้ศึกษานอกโรงเรียนแก่ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดนจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสุรินทร์ยังจัดกิจกรรมทางการศึกษาไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ถ้าหากหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชนให้ความร่วมมือในการจัดบริการพัฒนาความรู้และทักษะพื้นฐานจะช่วยแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมให้ดีขึ้น และควรจะมีการสร้างที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านให้ครบทุกหมู่บ้านเพื่อประโยชน์ของประชาชนในการรับรู้ข่าวสาร และนำไปปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการด้านอาชีพ ได้แก่งานจักสาน งานฝีมือ และงานประดิษฐ์รวมทั้งต้องการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นอีกด้วย

กาญจนา สดประเสริฐ (2536 : คัดบทย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้สอดคล้องกับโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก กรณีศึกษาในจังหวัดระยองด้วยเทคนิคเดลฟายซึ่งพบว่าแนวทางการศึกษานอกโรงเรียนควรดำเนินการดังนี้

1. การกำหนดนโยบายสำหรับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนทั่วไป ต้องคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี คือ จัดให้สนองความต้องการของประชาชน มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานมากขึ้น เน้นการศึกษาตลอดชีวิตและบทบาทของสื่อมวลชน

2. บทบาทและภารกิจของหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดการศึกษานอกโรงเรียน อาจแบ่ง 3 ประการคือ การศึกษาพื้นฐาน การฝึกทักษะด้านอาชีพ และการให้บริการข่าวสารที่ทันสมัย

3. การกำหนดกลุ่มเป้าหมายเพื่อรับบริการขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของแต่ละหน่วยงานของแต่ละโครงการ

4. แนวทางการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียน ควรมีทั้งด้านนโยบาย ทรัพยากรและด้านกระบวนการ นอกจากนี้ควรให้เอกชนมีบทบาทมากขึ้น

วินัย เชื้อเพชร (2533) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่า คณะกรรมการหมู่บ้านที่มีตำแหน่งต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมแตกต่างกัน คณะกรรมการหมู่บ้านที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมแตกต่างกัน

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2539) ได้สรุปผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้ใช้บริการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้ใช้บริการกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนโดยส่วนใหญ่อยู่ในวัยแรงงานอายุระหว่าง 14 - 35 ปี และมีระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา รับทราบข้อมูลการจัดกิจกรรมของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (สบอ.) จากการบอกต่อกันมา และจากแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์เป็นส่วนใหญ่ ส่วนเหตุผลในการตัดสินใจเข้ารับบริการจาก สบอ. คือ มีความสนใจความต้องการจะเรียนต่อ เห็นความสำเร็จของผู้อื่นและที่เรียนอยู่ใกล้บ้านต่อกิจกรรมที่ประชาชนเคยใช้บริการจาก สบอ. ประชาชนส่วนใหญ่ใช้บริการห้องสมุดประชาชน รองลงมาคือ การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษา ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านและการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ และเมื่อใช้บริการจาก สบอ.แล้วเห็นว่ามีความประทับใจต่อการบริการของ สบอ.ถึงร้อยละ 94 แต่มีอยู่บ้างประมาณร้อยละ 6 ที่รู้สึกเฉยและไม่ประทับใจ นอกจากนี้กลุ่มผู้ใช้บริการของสบอ.ยังได้ให้ข้อเสนอแนะต่อการบริการของ สบอ. ว่าควรจัดบริการการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพให้มากขึ้นมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้ทั่วถึงและเจาะไปในกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ จัดสถานที่ในการบริการให้เป็นสัดส่วนเพิ่มการบริการด้านสุขา

โทรศัพท์ ขยายเวลาการบริการในตอนเย็นหรือค่ำ ปรับปรุงคุณภาพสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ในเมืองใหญ่ควรขยายศูนย์บริการเพิ่มขึ้น 2 - 3 แห่ง ให้ทำการสำรวจความต้องการของประชาชน ก่อนจัดกิจกรรม เพิ่มหลักสูตรการศึกษาสายอาชีพให้หลากหลายวิชาขึ้น รวมทั้งขยายระยะเวลา เรียนเพื่อเพิ่มคุณภาพทางด้านทักษะการเรียนรู้ และขยายระดับการจัดการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นถึง ประกาศนียบัตรวิชาชีพ

สำหรับกลุ่มผู้ไม่เคยใช้บริการกิจกรรม ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 14 - 35 ปี มีระดับ การศึกษาชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีอาชีพรับจ้าง เกษตรกร และนักศึกษา อย่างไรก็ตาม ผู้ไม่เคยใช้บริการร้อยละ 90 รู้จักและทราบข่าวของ ศบอ. แต่ไม่สามารถเข้าใช้บริการของ ศบอ. ได้ด้วยเหตุผลไม่มีเวลา ขาดทุนทรัพย์ และบอกว่าไม่มีความจำเป็น ข้อเสนอแนะที่มีต่อ ศบอ. ของกลุ่มผู้ไม่เคยใช้บริการพบว่าหลักสูตรการเรียนสายอาชีพควรเพิ่มเติมสาขาวิชาธุรกิจการค้า ธุรกิจการท่องเที่ยวและคอมพิวเตอร์ ควรจัดกิจกรรมสำหรับกลุ่มผู้นำท้องถิ่น กลุ่มผู้มีครอบครัว โดยขยายกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ไปสู่หมู่บ้าน ส่วนประเด็นที่สอดคล้องกับกลุ่มผู้ใช้บริการ คือ ควร ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของ ศบอ. ให้ทั่วถึงและบ่อยครั้งขึ้น ขยายระดับการจัดการศึกษานอกโรงเรียน สูงกว่ามัธยมศึกษาและเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาด้วยการใช้สื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัย

น้ำทิพย์ จานงค์วุฒิ (2541) ได้ศึกษาทัศนะของผู้นำท้องถิ่นต่อการศึกษานอกโรงเรียน สำหรับประชาชนในชนบทผลการศึกษาพอสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาเร่งด่วนในการพัฒนาคุณภาพประชากรในท้องถิ่น ได้แก่ บริการทางการศึกษา จัดได้ไม่ทั่วถึง ขาดผู้นำในด้านการศึกษา ขาดผู้นำในการส่งเสริมอาชีพในชุมชน ขาดการพัฒนา บุคลากรให้มีคุณภาพ และขาดการจัดการศึกษาระดับสูงในชุมชน
2. ปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่ประชาชนในชนบทได้แก่ เจ้าหน้าที่ไม่ เพียงพอ ไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนเท่าที่ควร หลักสูตรกว้างเกินไป ขาดการประชาสัมพันธ์ ที่ดี และสื่ออุปกรณ์การสอนไม่เพียงพอ
3. เนื้อหาและกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนที่ท้องถิ่นต้องการ ได้แก่ การส่งเสริม อาชีพในชุมชน การสนับสนุนประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น การอบรมความรู้ด้านต่าง ๆ ให้ ประชาชน ส่งเสริมกิจกรรมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การให้ข่าวสารข้อมูลที่ทันเหตุการณ์ และการพัฒนาฝีมือแรงงานที่ชาวบ้านทำอยู่แล้ว
4. การให้บริการข่าวสารข้อมูล ได้แก่ การจัดที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน การจัด ห้องสมุดประชาชนระดับตำบล การจัดป้ายประกาศ จัดหอกระจายข่าว สื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ จานดาวเทียม และจัดหน่วยโสตทัศนศึกษา

5. การจัดการศึกษาสายสามัญ ควรส่งเสริมการจัดการศึกษาสายสามัญประเภททางไกล เพราะใช้เวลาเรียนน้อย และสะดวกกับผู้เรียนที่อยู่ในชนบท

6. นโยบายด้านการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับประชาชนในชนบท ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การเผยแพร่ความรู้ทางสื่อสารมวลชน การจัดการศึกษาให้แก่ผู้ที่พลาดโอกาส การประสานงานระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดการศึกษาและการพัฒนารูปแบบและแนวทางในการสอนวิชาชีพในโรงเรียน

7. การให้บริการการศึกษาด้านอาชีพ ได้แก่ การจัดการศึกษาสายอาชีพที่ประชาชนทั่วไปใช้ทำมาหากินได้ เช่น ตัดเย็บเสื้อผ้า เสริมสวย ตัดผม พิมพ์ดีด คอมพิวเตอร์ การให้ความรู้ในกลุ่มสนใจ เช่น ทำอาหาร ทำขนม ประดิษฐ์ของที่ระลึก ดอกไม้ประดิษฐ์ดนตรีไทย การฝึกอาชีพระยะสั้น เช่น ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า การจัดอบรมความรู้ด้านเกษตรให้กลุ่มเกษตรกร การจัดอบรมให้แก่เยาวชน และการจัดบริการแนะแนวด้านอาชีพ

8. การติดตามและประเมินผลการศึกษานอกโรงเรียน ได้แก่ การจัดเก็บข้อมูลที่เป็นควรเน้นการติดตามการประเมินผลการเรียนการสอนให้เป็นระบบ การจัดอบรมบุคลากรในการติดตามและประเมินผลการเรียน และการนิเทศงาน

9. วิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับประชาชนในท้องถิ่น ได้แก่ การใช้สื่อสิ่งพิมพ์ การจัดการศึกษาโดยผ่านสื่อมวลชน การจัดหลักสูตรระยะสั้น ให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่น การเชิญวิทยากร การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และการจัดอบรมสัมมนา

10. ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในชนบท ได้แก่ การจัดหาสื่อและอุปกรณ์ให้เพียงพอ การประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ การพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้ทำงานอย่างตั้งใจและเสียสละ การจัดความสะอาดด้านอาคารสถานที่ การบริการข่าวสารข้อมูลที่จำเป็นการจัดสรรงบประมาณในท้องถิ่น และการติดตามและประเมินผลอย่างใกล้ชิด

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2539 : 105) ได้ศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการจัดบริการสื่อของกรมการศึกษานอกโรงเรียน นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนต้องการให้กรมการศึกษานอกโรงเรียน จัดบริการสื่อโดยให้มีการส่งสื่อการศึกษานอกโรงเรียนไปไว้ยังแหล่งความรู้ในชุมชนมากที่สุด รองลงมาต้องการให้ทำการประชาสัมพันธ์สื่อการศึกษานอกโรงเรียนแก่กลุ่มเป้าหมาย และต้องการให้มีการจัดอบรมการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ ตามลำดับ การที่นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนต้องการให้จัดบริการสื่อเป็นไปในลักษณะดังกล่าว อาจเป็นเพราะในสภาพปัจจุบันสื่อประเภทต่าง ๆ ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนผลิตขึ้นให้บริการ ยังไม่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายเท่าที่ควร ประชาชนบางกลุ่มอาจจะไม่เคยเห็นหรือบางกลุ่มเคยเห็นแต่ไม่ทราบว่าเป็นสื่อของกรมการศึกษานอกโรงเรียนหรืออยากจะใช้สื่อของกรมการศึกษานอกโรงเรียนแต่ไม่ทราบว่าจะติดต่อที่ไหน

เป็นต้น ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนี้ปรากฏเมื่อมีการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับปัญหาการจัดบริการ สื่อของกรมการศึกษานอกโรงเรียนพบว่า ปัญหาหลัก ๆ ที่กลุ่มเป้าหมายระบุ คือ ไม่รู้ว่าการศึกษานอกโรงเรียนมีสื่ออะไรบริการบ้าง อยากใช้สื่อการศึกษานอกโรงเรียนแต่ไม่ทราบจะติดต่อที่ไหน และสื่อการศึกษานอกโรงเรียนส่งมาล่าช้า ตามลำดับ จากปัญหาดังกล่าว กลุ่มตัวอย่าง (คือ นักศึกษาของกรมการศึกษานอกโรงเรียน) จึงได้แสดงความต้องการให้มีการส่งสื่อไปในชุมชนให้มาก ให้มีการประชาสัมพันธ์สื่อการศึกษานอกโรงเรียนอย่างกว้างขวาง และให้มีการอบรมวิธีการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ เพื่อที่กลุ่มเป้าหมายจะได้รู้จักสื่อการศึกษานอกโรงเรียนดีขึ้น สื่อการศึกษานอกโรงเรียนจะเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น และสื่อการศึกษานอกโรงเรียนจะสามารถช่วยให้ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารมากขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ เพื่อประมวลความคิดเห็นจากเครือข่าย ที่มีความเกี่ยวข้องกับงานการศึกษานอกโรงเรียนที่จัดในท้องถิ่นเป็นอย่างดี แล้วนำความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์โดยการจำแนกตามเนื้อหา เพื่อเป็นข้อสรุปของการวิจัยต่อไป

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย

ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ความคิดเห็นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ กำหนดไว้ 20 คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. เครือข่ายที่เป็นหัวหน้าส่วนราชการในอำเภอเบญจลักษ์ จำนวน 4 คน ได้แก่ พัฒนาการอำเภอ เกษตรอำเภอ สาธารณสุขอำเภอ และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
2. คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนชุมชนตำบล จำนวน 10 คน ได้แก่ กำนัน 5 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 5 คน
3. ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์การเรียน จำนวน 6 คน

รายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ทำการสัมภาษณ์ แสดงในตาราง 1 ต่อไปนี้

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ทำการสัมภาษณ์

ตำแหน่ง / ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
1. หัวหน้าส่วนราชการอำเภอ	4	20.00
1) พัฒนาการอำเภอ	1	5.00
2) เกษตรอำเภอ	1	5.00
3) สาธารณสุขอำเภอ	1	5.00
4) หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ	1	5.00
2. คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบล	10	50.00
1) กำนัน	5	25.00
2) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	5	25.00
3. ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้	6	30.00
รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	20	100.00

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษานี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ชนิดมีโครงสร้าง ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อแนวทางพัฒนาเครือข่ายงานการศึกษาของโรงเรียนอำเภอเบญจลักษ์ มี 10 ประเด็นคำถาม ดังต่อไปนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่กลุ่มเป้าหมาย

1. การกำหนดนโยบายการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่กลุ่มเป้าหมาย
2. การกำหนดแผนงานและเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกัน
3. การจัดตั้งคณะกรรมการร่วมกัน
4. การระดมสรรพกำลังและทรัพยากรมาสนับสนุนซึ่งกันและกัน
5. การจัดประชุมเจ้าหน้าที่ร่วมกัน
6. การติดต่อประสานงาน
7. การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

8. การอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่
9. การประชาสัมพันธ์
10. การติดตาม ประเมินผล การจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้กับกลุ่มเป้าหมาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ทำการไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ด้วยการสนทนาซักถามความคิดเห็นกับของกลุ่มตัวอย่างตามประเด็นที่กำหนด เพื่อให้คำสัมภาษณ์ถูกต้องกลับไป จึงมีการเตรียมการบันทึกเทปเสียงระหว่างสัมภาษณ์ เพื่อนำมาถอดเป็นข้อความลงในกระดาษ เพื่อใช้ในขั้นวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป ใช้เวลาสัมภาษณ์ คนละ 30 - 40 นาที

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลระหว่าง 1 ตุลาคม 2541 – 30 พฤศจิกายน 2541 รวมเวลา 2 เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ถอดเทปคำสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนเขียนลงในกระดาษแต่ละประเด็นคำถาม โดยจำแนกความคิดเห็นออกจากกัน เรียงลำดับไปจนครบทุกข้อคำถาม
2. นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มาทำการวิเคราะห์ทีละประเด็น ดังนี้
 - 2.1 จำแนกความคิดเห็นออกตามเนื้อหา (Content Analysis) เนื้อหาเดียวกันรวมไว้ด้วยกัน ส่วนเนื้อหาที่ต่างออกไปแยกไว้ต่างหาก
 - 2.2 ทำการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) ของความคิดเห็นในแต่ละเนื้อหา
 - 2.3 คำนวณค่าร้อยละ (Percentage) ของความถี่แต่ละข้อ โดยถือจำนวนคำตอบทั้งหมดเป็นจำนวนเต็ม
 - 2.4 เรียงลำดับความคิดเห็นตามความถี่ (Ranking) จากมากไปหาน้อย แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้แบ่งเป็น 12 หัวข้อตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์
2. การกำหนดนโยบายการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่กลุ่มเป้าหมาย
3. การกำหนดแผนงานและเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกัน
4. การจัดตั้งคณะกรรมการร่วมกัน
5. การระดมสรรพกำลังและทรัพยากรมาสนับสนุนซึ่งกันและกัน
6. การจัดประชุมเจ้าหน้าที่ร่วมกัน
7. การติดต่อประสานงาน
8. การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร
9. การอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่
10. การประชาสัมพันธ์
11. การติดตามการประเมินผล
12. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากผู้ให้สัมภาษณ์

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการสัมภาษณ์บุคลากรที่เป็นเครือข่ายการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในอำเภอเขตเบญจลักษณ์ รวมทั้งสิ้น 20 คน ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์แสดงในตาราง 2 ต่อไปนี้

ตาราง 2 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้การสัมภาษณ์จำแนกตามตำแหน่ง เพศ และอาชีพ

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน/คน	ร้อยละ
1. ตำแหน่งหน้าที่		
1) หัวหน้าส่วนราชการ	4	20.00
2) คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบล	10	50.00
3) ผู้บริหารโรงเรียน	6	30.00
2. เพศ		
1) เพศชาย	18	90.00
2) เพศหญิง	2	10.00
3. อาชีพ		
1) รับราชการ	15	75.00
2) ผู้นำท้องถิ่น (กำนัน)	5	25.00
จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	20	100.00

จากตาราง 2 กลุ่มตัวอย่างเป็นตำแหน่งที่เป็นหัวหน้าส่วนราชการ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบล 10 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และผู้บริหารโรงเรียน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 เมื่อแยกตามเพศ แยกเป็นเพศชาย 18 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 และเพศหญิง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 เมื่อแยกตามอาชีพ แยกเป็นอาชีพรับราชการ 15 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 และเป็นผู้นำท้องถิ่น คือ กำนัน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00

การกำหนดนโยบายการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่กลุ่มเป้าหมาย

ความคิดเห็นของเครือข่ายผู้ให้การสัมภาษณ์เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการศึกษานอกโรงเรียนให้กับกลุ่มเป้าหมาย แยกเป็น 21 ประเด็น ดังรายละเอียดในตาราง 3 ต่อไปนี้

ตาราง 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่กลุ่มเป้าหมาย

ความคิดเห็น	ความถี่	ร้อยละ
1. ควรให้หลายฝ่ายกำหนดนโยบายร่วมกันจะได้ถือปฏิบัติแนวเดียวกัน	7	16.67
2. ควรให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในชุมชน	5	11.90
3. ควรมีการสำรวจข้อมูลท้องถิ่นเพื่อนำมากำหนดแนวทางร่วมกัน	4	9.52
4. ควรมีนโยบายร่วมกันตั้งแต่ระดับอำเภอ ตำบลและหมู่บ้าน	3	7.14
5. ควรเน้นการฝึกอบรมด้านอาชีพ	3	7.14
6. ควรให้ ศบอ. เป็นผู้ร่วมกำหนดนโยบายของตำบล	2	4.76
7. ควรให้ความสำคัญและครอบคลุมทุกหมู่บ้าน	2	4.76
8. ควรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น	2	4.76
9. บุคลากรควรใช้คนในท้องถิ่น	2	4.76
10. ควรให้ส่วนราชการระดับอำเภอร่วมกำหนดนโยบาย	1	2.38
11. ควรให้แต่ละหน่วยงานสรุปกลุ่มเป้าหมายของตนเองให้ชัดเจน	1	2.38
12. นโยบายควรมีความชัดเจนด้านกลุ่มเป้าหมาย	1	2.38
13. ควรให้ตัวแทน อบต. มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย	1	2.38
14. ควรมีการประสานงานกันเพื่อไม่ให้ซ้ำซ้อน	1	2.38
15. ควรจัดการศึกษาภาคบังคับให้แก่ผู้ไม่เคยเข้าเรียนในระบบ	1	2.38
16. กศน. ควรให้ความช่วยเหลือด้านการจัดการและแผนดำเนินงาน	1	2.38
17. ควรให้ส่วนกลางเป็นผู้กำหนดนโยบาย	1	2.38
18. ควรกำหนดนโยบายระยะ 1 - 3 ปี	1	2.38
19. ควรให้ความรู้ด้านกฎหมายแก่ประชาชน	1	2.38
20. ควรมีนโยบายเร่งด่วนสำหรับบางกลุ่มเป้าหมาย	1	2.38
21. นโยบายควรมีความยืดหยุ่นได้	1	2.38
รวม	42	100.00

จากตาราง 3 ผู้ให้การสัมภาษณ์ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่กลุ่มเป้าหมายซึ่งแยกออกเป็น 21 ประเด็น เรียงตามลำดับความถี่ ดังนี้

1. ควรให้หลายฝ่ายกำหนดนโยบายร่วมกันจะได้ถือปฏิบัติแนวเดียวกัน
2. ควรให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในชุมชน
3. ควรมีการสำรวจข้อมูลท้องถิ่นเพื่อนำมากำหนดแนวทางร่วมกัน
4. ควรมีนโยบายร่วมกันตั้งแต่ระดับอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน
5. ควรเน้นการฝึกอบรมด้านอาชีพ
6. ควรให้ ศบอ. เป็นผู้ร่วมกำหนดนโยบายของตำบล
7. ควรให้ความสำคัญและครอบคลุมทุกหมู่บ้าน
8. ควรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
9. บุคลากรควรใช้คนในท้องถิ่น
10. ควรให้ส่วนราชการระดับอำเภอร่วมกำหนดนโยบาย
11. ควรให้แต่ละหน่วยงานสรุปกลุ่มเป้าหมายของตนเองให้ชัดเจน
12. นโยบายควรมีความชัดเจนด้านกลุ่มเป้าหมาย
13. ควรให้ตัวแทน อบต. มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย
14. ควรมีการประสานงานกันเพื่อไม่ให้ซ้ำซ้อน
15. ควรจัดการศึกษาภาคบังคับให้แก่ผู้ไม่เคยเข้าเรียนในระบบ
16. กศน. ควรให้ความช่วยเหลือด้านการจัดการและแผนดำเนินงาน
17. ควรให้ส่วนกลางเป็นผู้กำหนดนโยบาย
18. ควรกำหนดนโยบายระยะ 1 - 3 ปี
19. ควรให้ความรู้ด้านกฎหมายแก่ประชาชน
20. ควรมีนโยบายเร่งด่วนสำหรับบางกลุ่มเป้าหมาย
21. นโยบายควรมีความยืดหยุ่นได้

การกำหนดแผนงานและเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกัน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดแผนงานและเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกัน แยกเป็น 33 ประเด็น ดังรายละเอียดในตาราง 4 ต่อไปนี้

ตาราง 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดแผนงานและเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกัน

ความคิดเห็น	ความถี่	ร้อยละ
1. ให้เครือข่ายที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดแผนงาน	12	23.07
2. ควรกำหนดเป้าหมายที่มีความเป็นไปได้และเกิดผลต่อกลุ่มเป้าหมายโดยตรง	3	5.66
	2	3.84
3. ควรทำเป็นประจำทุกปี	2	3.84
4. จัดทำแผนปฏิบัติการและติดตามประเมินผลร่วมกัน	2	3.84
5. ควรกำหนดเป็นแผนระยะยาว	2	3.84
6. มีการจัดทำแผนระยะ 5 ปี	2	3.84
7. ไม่ให้เกิดแผนที่ซ้ำซ้อน	2	3.84
8. ให้นักเรียน นักศึกษา ผู้สนใจมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานด้วย	1	1.92
9. ให้ ศบอ. เป็นผู้สนับสนุนวางแผนร่วมกับ อบต. และสถานศึกษาในอำเภอ	1	1.92
10. มีการประสานกับบุคคลสำคัญในชุมชน	1	1.92
11. ให้กำหนดเป็นแผนระยะยาวหรือแผนปฏิบัติการประจำปี	1	1.92
12. เครือข่ายแต่ละส่วนกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องและนำมากำหนดเป็นเป้าหมายร่วมกัน	1	1.92
13. ถ้าทุกหน่วยงานร่วมกันจะได้แผนงานที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย	1	1.92
14. จะได้กระจายงานไปยังหมู่บ้านให้เกิดความเสมอภาคกัน	1	1.92
15. ไม่อยากเห็นต่างคนต่างทำ	1	1.92
16. แผนที่ดีต้องแก้ปัญหาตัวเองก่อน จึงค่อยแก้ปัญหาส่วนรวม	1	1.92
17. วางแผนทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว	1	1.92
18. เป็นหน้าที่หลักของกรรมการการศึกษาออกโรงเรียน	1	1.92
19. การมีส่วนร่วมวางแผนแต่ต้นจะทำให้งานสำเร็จไปแล้วครึ่งหนึ่ง	1	1.92

ตาราง 4 (ต่อ)

ความคิดเห็น	ความถี่	ร้อยละ
20. ควรให้ อบต. เข้าร่วมในการกำหนดแผนงานและเป้าหมาย	1	1.92
21. มีการปรับแผนในระยะครึ่งแผน	1	1.92
22. มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีระดับตำบล	1	1.92
23. ทำแผนให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน	1	1.92
24. ควรจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีระดับตำบล	1	1.92
25. ให้โรงเรียนประถมศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน	1	1.92
26. การติดตามประเมินผลต้องอาศัยครู-อาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษา	1	1.92
27. ให้แต่ละหน่วยงานกำหนดแผนก่อนค่อยประสานแผน	1	1.92
28. การวางแผนเป็นเรื่องของความต้องการของแต่ละคน	1	1.92
29. ควรนำข้อมูลท้องถิ่นมาวิเคราะห์	1	1.92
30. ควรประหยัดทั้งในด้านงบประมาณและเวลา	1	1.92
31. ส่วนราชการต่าง ๆ ควรให้การสนับสนุนด้านวัสดุหรือสื่อเท่าที่มี	1	1.92
32. ควรสนับสนุนส่งเสริมให้ อบต. มีโอกาสศึกษาตามหลักสูตรสายสามัญ	1	1.92
33. การประเมินผลเป็นสิ่งที่ชี้ชัดว่าการทำงานมีความสำเร็จมากน้อยเพียงใด	1	1.92
รวม	52	100.00

จากตาราง 4 ผู้ให้การสัมภาษณ์ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดแผนงานและเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกัน ออกเป็น 33 ประเด็น เรียงตามลำดับความถี่ดังนี้

1. ให้เครือข่ายที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดแผนงาน
2. ควรกำหนดเป้าหมายที่มีความเป็นไปได้และเกิดผลต่อกลุ่มเป้าหมายโดยตรง
3. ควรทำเป็นประจำทุกปี
4. จัดทำแผนปฏิบัติการและติดตามประเมินผลร่วมกัน
5. ควรกำหนดเป็นแผนระยะยาว
6. มีการจัดทำแผนระยะ 5 ปี
7. ไม่ให้เกิดแผนที่ซ้ำซ้อน
8. ให้นักเรียน นักศึกษา ผู้สนใจมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานด้วย

9. ให้ ศบอ. เป็นผู้สนับสนุนวางแผนร่วมกับ อบต. และสถานศึกษาในอำเภอ
10. มีการประสานกับบุคคลสำคัญในชุมชน
11. ให้กำหนดเป็นแผนระยะยาวหรือแผนปฏิบัติการประจำปี
12. เครือข่ายแต่ละส่วนกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องและนำมากำหนดเป้าหมายร่วมกัน
13. ถ้าทุกหน่วยงานร่วมกันจะได้แผนงานที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย
14. จะได้กระจายงานไปยังหมู่บ้านให้เกิดความเสมอภาคกัน
15. ไม่อยากเห็นต่างคนต่างทำ
16. แผนที่ดีต้องแก้ปัญหาตัวเองก่อน จึงค่อยแก้ปัญหาส่วนรวม
17. วางแผนทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว
18. เป็นหน้าที่หลักของกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน
19. การมีส่วนร่วมวางแผนแต่ต้นจะทำให้งานสำเร็จไปแล้วครึ่งหนึ่ง
20. ควรให้ อบต. เข้าร่วมในการกำหนดแผนงานและเป้าหมาย
21. มีการปรับแผนในระยะครึ่งแผน
22. มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีระดับตำบล
23. ทำแผนให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน
24. ควรจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีระดับตำบล
25. ให้โรงเรียนประถมศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน
26. การติดตามประเมินผลต้องอาศัยครู-อาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษา
27. ให้แต่ละหน่วยงานกำหนดแผนก่อนค่อยประสานแผน
28. การวางแผนเป็นเรื่องของความต้องการของแต่ละคน
29. ควรนำข้อมูลท้องถิ่นมาวิเคราะห์
30. ควรประหยัดทั้งในด้านงบประมาณและเวลา
31. ส่วนราชการต่าง ๆ ควรให้การสนับสนุนด้านวัสดุหรือสื่อเท่าที่มี
32. ควรสนับสนุนส่งเสริมให้ อสบ. มีโอกาสศึกษาตามหลักสูตรสายสามัญ
33. การประเมินผลเป็นสิ่งที่ชี้ชัดว่าการทำงานมีความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

การจัดตั้งคณะกรรมการร่วมกัน

ความคิดเห็นของเครือข่ายผู้ให้การสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมกัน แยกเป็น 24 ประเด็น ดังรายละเอียดในตาราง 5 ต่อไปนี้

ตาราง 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมกัน

ความคิดเห็น	ความถี่	ร้อยละ
1. ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมกัน	13	32.50
2. ขยายงานครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น	2	5.00
3. ควรมีคณะกรรมการหน่วยงานละ 1 คน	2	5.00
4. ประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียนไปยังกลุ่มเป้าหมาย	2	5.00
5. ควรมีคณะกรรมการคอยนิเทศติดตามผล	2	5.00
6. กรรมการควรประกอบด้วยครูสายสามัญ และตัวแทนจาก อบต.	1	4.16
7. ควรมีการแต่งตั้งจากบุคคลในชุมชนขึ้นมาบริหาร	1	4.16
8. ควรมีการประชุม อบรม ติดตามผล	1	4.16
9. การปฏิบัติงานควรมีความคล่องตัวและรวดเร็วขึ้น	1	4.16
10. ช่วยประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียนทั้งสายสามัญและสายอาชีพ	1	4.16
11. กรรมการแต่ละคนควรมีความรู้เกี่ยวกับการศึกษาดีพอสมควร	1	4.16
12. ต้องอาศัยประสบการณ์ของแต่ละคนร่วมกันแก้ปัญหาจึงจะสำเร็จได้	1	4.16
13. ดีมากเพราะงานต่าง ๆ จะได้ประสานกันอย่างคล่องตัว	1	4.16
14. มีอาสาสมัครของแต่ละหน่วยงานร่วมเป็นคณะกรรมการ	1	4.16
15. ให้ ศบอ. รับผิดชอบทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการ	1	4.16
16. ควรตั้งคณะกรรมการร่วมกันในระดับตำบล	1	4.16
17. จะได้มีการประชาสัมพันธ์งานได้ทั่วถึง	1	4.16
18. มีคณะกรรมการชุดใหญ่ทำหน้าที่กำหนดนโยบายของอำเภอ	1	4.16
19. ควรมีคณะกรรมการตั้งแต่ระดับตำบล อำเภอ	1	4.16
20. คณะทำงานมาจากการยอมรับโดยเลือกสรรกันเอง	1	4.16

ตาราง 5 (ต่อ)

ความคิดเห็น	ความถี่	ร้อยละ
21. กศน. ควรให้ความสำคัญกับข้าราชการในท้องถิ่นที่มีส่วนร่วม รับผิดชอบดำเนินงาน	1	4.16
22. ควรแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจริงร่วมเป็นคณะทำงานด้วย	1	4.16
23. ควรตั้งผู้มีประสบการณ์ครอบคลุมทุกด้าน	1	4.16
24. ควรมีการตั้งคณะกรรมการทุก ๆ กิจกรรม	1	4.16
รวม	40	100.00

จากตาราง 5 ผู้ให้การสัมภาษณ์ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมกัน
ออกเป็น 24 ประเด็น เรียงตามลำดับดังนี้

1. ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมกัน
2. ขยายงานครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น
3. ควรมีคณะกรรมการหน่วยงานละ 1 คน
4. ประชาสัมพันธ์งานการศึกษาออกโรงเรียนไปยังกลุ่มเป้าหมาย
5. ควรมีคณะกรรมการคอยนิเทศติดตามผล
6. กรรมการควรประกอบด้วยครูสายสามัญ และตัวแทนจาก อบต.
7. ควรมีการแต่งตั้งจากบุคคลในชุมชนขึ้นมาบริหาร
8. ควรมีการประชุม อบรม ติดตามผล
9. การปฏิบัติงานควรมีความคล่องตัวและรวดเร็วขึ้น
10. ช่วยประชาสัมพันธ์งานการศึกษาออกโรงเรียนทั้งสายสามัญและสายอาชีพ
11. กรรมการแต่ละคนควรมีความรู้เกี่ยวกับการศึกษาดีพอสมควร
12. ต้องอาศัยประสบการณ์ของแต่ละคนร่วมกันแก้ปัญหาจึงจะสำเร็จได้
13. ดีมากเพราะงานต่าง ๆ จะได้ประสานกันอย่างคล่องตัว
14. มีอาสาสมัครของแต่ละหน่วยงานร่วมเป็นคณะทำงาน
15. ให้ ศบอ. รับผิดชอบทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการ
16. ควรตั้งคณะกรรมการร่วมกันในระดับตำบล
17. จะได้มีการประชาสัมพันธ์งานได้ทั่วถึง

18. มีคณะกรรมการชุดใหญ่ทำหน้าที่กำหนดนโยบายของอำเภอ
19. ควรมีคณะกรรมการตั้งแต่ระดับตำบล อำเภอ
20. คณะทำงานมาจากการยอมรับโดยเลือกสรรกันเอง
21. กชน. ควรให้ความสำคัญกับข้าราชการในท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบดำเนินงาน
22. ควรแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจริงร่วมเป็นคณะทำงานด้วย
23. ควรตั้งผู้มีประสบการณ์ครอบคลุมทุกด้าน
24. ควรมีการตั้งคณะกรรมการทุก ๆ กิจกรรม

การระดมสรรพกำลังและทรัพยากรมาสนับสนุนซึ่งกันและกัน

ความคิดเห็นของเครือข่ายผู้ให้การสัมภาษณ์เกี่ยวกับการระดมสภาพกำลังและทรัพยากรสนับสนุนซึ่งกันและกัน แยกเป็น 20 ประเด็น ดังรายละเอียดในตาราง 6 ต่อไปนี้

ตาราง 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรมาสนับสนุนซึ่งกันและกัน

ความคิดเห็น	ความถี่	ร้อยละ
1. ควรให้ความช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์	5	16.13
2. ควรมีการระดมสรรพกำลังสนับสนุนซึ่งกันและกัน	4	12.90
3. ควรให้แต่ละหน่วยงานจัดทำแผนของตน	3	69.68
4. อบต. ควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ	2	6.45
5. อบต. จัดซื้อหนังสือพิมพ์ให้ครบทุกหมู่บ้าน	2	6.45
6. ผู้นำชุมชนหรือหน่วยงานในท้องถิ่นต้องมีบทบาทสำคัญโดยเฉพาะ อบต.	1	3.23
7. ควรบรรจุเข้าในแผนระยะยาว	1	3.23
8. จะทำให้งานการศึกษาออกโรงเรียนมีความเจริญขึ้น	1	3.23
9. จะได้ทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ช่วยเหลืออีกทางหนึ่ง	1	3.23
10. ให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านข้อมูลข่าวสาร บุคลากรและด้าน สถานที่	1	3.23
11. ทำให้งานนั้นได้รับการแก้ไขได้ถูกต้อง	1	3.23
12. เป็นการประหยัดงบประมาณ	1	3.23
13. การทำงานโดยขาดที่ปรึกษาจะทำให้งานไม่ประสบความสำเร็จ	1	3.23
14. ควรให้ความร่วมมือในการส่งเสริมการศึกษา	1	3.23
15. มีการสนับสนุนด้านพัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องด้วย	1	3.23
16. ควรให้บุคลากรในชุมชนมีส่วนร่วม	1	3.23
17. ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด	1	3.23
18. ให้ สปอ. รับผิดชอบโดยตรง	1	3.23
19. วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ควรมีการหมุนเวียนกันใช้	1	3.23
20. อบต. และ สปอ. ร่วมกันจัดการศึกษาสายสามัญ	1	3.23
รวม	31	100.00

จากตาราง 6 ผู้ให้การสัมภาษณ์ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรสนับสนุนซึ่งกันและกัน แยกเป็น 20 ประเด็น เรียงตามลำดับดังนี้

1. ควรให้ความช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์
2. ควรมีการระดมสรรพกำลังสนับสนุนซึ่งกันและกัน
3. ควรให้แต่ละหน่วยงานจัดทำแผนของตน
4. อบต. ควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ
5. อบต. จัดซื้อหนังสือพิมพ์ให้ครบทุกหมู่บ้าน
6. ผู้นำชุมชนหรือหน่วยงานในท้องถิ่นต้องมีบทบาทสำคัญโดยเฉพาะ อบต.
7. ควรบรรจุเข้าในแผนระยะยาว
8. จะทำให้งานการศึกษาออกโรงเรียนมีความเจริญขึ้น
9. จะได้ทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ช่วยเหลืออีกทางหนึ่ง
10. ให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านข้อมูลข่าวสาร บุคลากรและด้านสถานที่
11. ทำให้งานนั้นได้รับการแก้ไขได้ถูกต้อง
12. เป็นการประหยัดงบประมาณ
13. การทำงานโดยขาดที่ปรึกษาจะทำให้งานไม่ประสบความสำเร็จ
14. ควรให้ความร่วมมือในการส่งเสริมการศึกษา
15. มีการสนับสนุนด้านพัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องด้วย
16. ควรให้บุคลากรในชุมชนมีส่วนร่วม
17. ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด
18. ให้ ศบอ. รับผิดชอบโดยตรง
19. วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ควรมีการหมุนเวียนกันใช้
20. อบต. และ ศบอ. ร่วมกันจัดการศึกษาสายสามัญ

การจัดประชุมเจ้าหน้าที่ร่วมกัน

ความคิดเห็นของเครือข่ายผู้ให้การสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดให้มีการประชุมเจ้าหน้าที่ร่วมกัน
แยกเป็น 23 ประเด็น ดังรายละเอียดในตาราง 7 ต่อไปนี้

ตาราง 7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดให้มีการประชุมเจ้าหน้าที่ร่วมกัน

ความคิดเห็น	ความถี่	ร้อยละ
1. ควรมีการประชุมเจ้าหน้าที่ร่วมกัน	6	14.29
2. ควรมีการประชุมเดือนละ 1 ครั้ง	6	14.29
3. ควรมีการประชุมภาคเรียนละ 1 ครั้ง	4	9.52
4. การประชุมถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ	3	7.14
5. ควรประชุมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและหัวหน้าหน่วยงาน	2	4.76
6. การประชุมจะทำให้เกิดข้อคิดเห็นหลักการและแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง	2	4.76
7. ควรประชุมเจ้าหน้าที่ กคน. และบุคลากรในท้องถิ่น	2	4.76
8. การประชุมควรคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วนของกิจกรรม	2	4.76
9. ควรมีการประชุมเป็นประจำและต่อเนื่อง	2	4.76
10. เป็นการหาแนวทางที่ชัดเจนนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป	1	2.38
11. ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	1	2.38
12. หากมีการประชุมชี้แจงแล้วทุกฝ่ายคงเข้าใจในงาน	1	2.38
13. การทำงานจะสำเร็จลงได้จะต้องประสานหารือร่วมกัน	1	2.38
14. การประชุมจะมีประโยชน์ในแง่ของการนำมติไปสู่การปฏิบัติ	1	2.38
15. ควรประชุมร่วมกันกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	1	2.38
16. ให้แต่ละฝ่ายได้เสนอแนวคิดในการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	1	2.38
17. ให้เจ้าหน้าที่ร่วมกันเสนอแนะปัญหา และแนวทางแก้ไขต่อที่ประชุม	1	2.38
18. ควรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	1	2.38
19. มีการประเมินผลการดำเนินงานที่แล้วมา	1	2.38
20. การประชุมทำให้ทราบผลการทำงาน ปัญหา อุปสรรค	1	2.38
21. การประชุมควรเน้นเรื่องการจัดการศึกษาด้านอาชีพ	1	2.38
22. ควรให้ สบอ. แจ้งความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ให้เครือข่ายทราบ	1	2.38
23. ควรให้เครือข่ายมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม	1	2.38
รวม	42	100.00

จากตาราง 7 ผู้ให้การสัมภาษณ์ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดให้มีการประชุมเจ้าหน้าที่ร่วมกัน แยกเป็น 20 ประเด็น เรียงตามลำดับดังนี้

1. ควรมีการประชุมเจ้าหน้าที่ร่วมกัน
2. ควรมีการประชุมเดือนละ 1 ครั้ง
3. ควรมีการประชุมภาคเรียนละ 1 ครั้ง
4. การประชุมถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ
5. ควรประชุมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและหัวหน้าหน่วยงาน
6. การประชุมจะทำให้เกิดข้อคิดเห็นหลักการและแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง
7. ควรประชุมเจ้าหน้าที่ กศน. และบุคลากรในท้องถิ่น
8. การประชุมควรคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วนของกิจกรรม
9. ควรมีการประชุมเป็นประจำและต่อเนื่อง
10. เป็นการหาแนวทางที่ชัดเจนนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป
11. ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
12. หากมีการประชุมชี้แจงแล้วทุกฝ่ายคงเข้าใจในงาน
13. การทำงานจะสำเร็จลงได้จะต้องประสานหารือร่วมกัน
14. การประชุมจะมีประโยชน์ในแง่ของการนำมติไปสู่การปฏิบัติ
15. ควรประชุมร่วมกันกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
16. ให้แต่ละฝ่ายได้เสนอแนวคิดในการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
17. ให้เจ้าหน้าที่ร่วมกันเสนอแนะปัญหา และแนวทางแก้ไขต่อที่ประชุม
18. ควรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
19. มีการประเมินผลการดำเนินงานที่แล้วมา
20. การประชุมทำให้ทราบผลการทำงาน ปัญหา อุปสรรค
21. การประชุมควรเน้นเรื่องการจัดการศึกษาด้านอาชีพ
22. ควรให้ สบอ. แจ้งความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ให้เครือข่ายทราบ
23. ควรให้เครือข่ายมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม

การติดต่อประสานงาน

ความคิดเห็นของเครือข่ายผู้ให้การสัมภาษณ์เกี่ยวกับการติดต่อประสานงาน แยกเป็น 16 ประเด็น ดังรายละเอียดในตาราง 8 ต่อไปนี้

ตาราง 8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการติดต่อประสานงาน

ความคิดเห็น	ความถี่	ร้อยละ
1. การประสานงานเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญมาก	6	18.75
2. การติดต่อประสานงานควรมีวัตถุประสงค์ที่แน่ชัด	4	12.50
3. ให้ทุกหน่วยงานจัดให้มีเจ้าหน้าที่ประสานงาน	3	9.38
4. ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง	3	9.38
5. การประสานงานควรประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่	3	9.38
6. การประสานงานจะช่วยให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้	2	9.38
7. ให้มีศูนย์ประสานงาน	2	9.38
8. การประสานงานไม่ดีจะทำให้งานเป็นไปได้ด้วยความลำบาก	1	6.25
9. การประสานงานก่อนและหลังดำเนินงานจะเป็นการเชื่อม ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	1	6.25
10. เครือข่ายมีอิสระในการดำเนินงาน	1	6.25
11. ร่วมกันกำหนดทิศทางการทำงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน	1	6.25
12. สบอ. มีข้อจำกัดเรื่องบุคลากรทำให้กิจกรรมบางอย่างไม่มีความต่อเนื่อง	1	6.25
13. ควรกำหนดเป็นปฏิทินไว้ตลอดปี	1	6.25
14. ทุกหน่วยงานจัดให้มีหน่วยประชาสัมพันธ์	1	6.25
15. สบจ. ประสานไปยัง อบต. และ อบต. ประสานไปยังหมู่บ้าน	1	6.25
16. ควรมีการติดต่อประสานงานอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง	1	6.25
รวม	32	100.00

จากตาราง 8 ผู้ให้การสัมภาษณ์ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการติดต่อประสานงาน แยกเป็น 16 ประเด็น เรียงตามลำดับดังนี้

1. การประสานงานเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญมาก
2. การติดต่อประสานงานควรมีวัตถุประสงค์ที่แน่ชัด
3. ให้ทุกหน่วยงานจัดให้มีเจ้าหน้าที่ประสานงาน
4. ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
5. การประสานงานควรประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่
6. การประสานงานจะช่วยให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้
7. ให้มีศูนย์ประสานงาน
8. การประสานงานไม่ดีก็จะทำให้งานเป็นไปได้ด้วยความลำบาก
9. การประสานงานก่อนและหลังดำเนินงานจะเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
10. เครือข่ายมีอิสระในการดำเนินงาน
11. ร่วมกันกำหนดทิศทางการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
12. สบอ. มีข้อจำกัดเรื่องบุคลากรทำให้กิจกรรมบางอย่างไม่มีความต่อเนื่อง
13. ควรกำหนดเป็นปฏิทินไว้ตลอดปี
14. ทุกหน่วยงานจัดให้มีหน่วยประชาสัมพันธ์
15. สบจ. ประสานไปยัง อบต. และ อบต. ประสานไปยังหมู่บ้าน
16. ควรมีการติดต่อประสานงานอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

ความคิดเห็นของเครือข่ายผู้ให้การสัมภาษณ์เกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร
แยกเป็น 19 ประเด็น ดังรายละเอียดในตาราง 9 ต่อไปนี้

ตาราง 9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

ความคิดเห็น	ความถี่	ร้อยละ
1. ร่วมกันจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้ครบทุกหมู่บ้าน	6	17.65
2. การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารควรทำอย่างต่อเนื่อง	4	11.76
3. ควรจัดให้มีหนังสือพิมพ์อ่านทุกหมู่บ้าน	4	11.76
4. ควรจัดทำในลักษณะจุลสารหรือวารสาร	3	8.82
5. อบต. จัดให้มีหอกระจายข่าวในแต่ละหมู่บ้าน	2	5.88
6. ควรจัดในรูปแบบห้องสมุดประชาชนตำบล	2	5.88
7. ควรมีศูนย์การเรียนรู้ โดยความร่วมมือจากทุกส่วน	1	2.94
8. ให้ ศบอ. เป็นพี่เลี้ยงในการจัดตั้ง ศรช.	1	2.94
9. อบต. สนับสนุนด้านงบประมาณซื้อหนังสือพิมพ์	1	2.94
10. มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับหน่วยงานอื่น	1	2.94
11. ควรจัดให้มีการประชุมร่วมกันเป็นระยะ	1	2.94
12. ควรจัดกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	1	2.94
13. ควรมีเอกสาร หนังสือพิมพ์ทุกวันในศูนย์การเรียนรู้	1	2.94
14. ต้องนำข้อมูลมาเป็นเกณฑ์ในการกำหนดแผนงาน	1	2.94
15. ควรจัดในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ทุกตำบล	1	2.94
16. ควรจัดให้มีห้องสมุดประชาชนทุกหมู่บ้าน	1	2.94
17. การจัดนิทรรศการจะช่วยให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารได้ดี	1	2.94
18. จัดให้มีศูนย์ข้อมูลในหมู่บ้าน	1	2.94
19. ควรนำเสนอข้อมูลดำเนินงานเรื่องอาชีพ	1	2.94
รวม	34	100.00

จากตาราง 9 ผู้ให้การสัมภาษณ์ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร
แยกเป็น 19 ประเด็น เรียงตามลำดับดังนี้

1. ร่วมกันจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้ครบทุกหมู่บ้าน
2. การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารควรทำอย่างต่อเนื่อง
3. ควรจัดให้มีหนังสือพิมพ์อ่านทุกหมู่บ้าน
4. ควรจัดทำในลักษณะจุลสารหรือวารสาร
5. อบต. จัดให้มีหอกระจายข่าวในแต่ละหมู่บ้าน
6. ควรจัดในรูปแบบห้องสมุดประชาชนตำบล
7. ควรมีศูนย์การเรียนรู้โดยความร่วมมือจากทุกส่วน
8. ให้ สบอ. เป็นพี่เลี้ยงในการจัดตั้ง สรช.
9. อบต. สนับสนุนด้านงบประมาณซื้อหนังสือพิมพ์
10. มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับหน่วยงานอื่น
11. ควรจัดให้มีการประชุมร่วมกันเป็นระยะ
12. ควรจัดกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
13. ควรมีเอกสาร หนังสือพิมพ์ทุกวันในศูนย์การเรียนรู้
14. ต้องนำข้อมูลมาเป็นเกณฑ์ในการกำหนดแผนงาน
15. ควรจัดในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ทุกตำบล
16. ควรจัดให้มีห้องสมุดประชาชนทุกหมู่บ้าน
17. การจัดนิทรรศการจะช่วยให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารได้ดี
18. จัดให้มีศูนย์ข้อมูลในหมู่บ้าน
19. ควรนำเสนอข้อมูลดำเนินงานเรื่องอาชีพ

การอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่

ความคิดเห็นของเครือข่ายผู้ให้การสัมภาษณ์เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ แยกเป็น 17 ประเด็น ดังรายละเอียดในตาราง 10 ต่อไปนี้

ตาราง 10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่

ความคิดเห็น	ความถี่	ร้อยละ
1. ควรที่จะอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่	5	14.29
2. หน่วยงานที่น่าจะอำนวยความสะดวกได้ดีคือโรงเรียนสังกัด สปช.	4	11.43
3. อบต. จัดให้มีสถานที่ในการพบกลุ่ม	3	8.57
4. ผู้บริหารควรจะต้องจัดให้มีทุกขั้นตอนของงาน	3	8.57
5. ผู้นำท้องถิ่นต้องจัดหาสถานที่เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่	3	8.57
6. ควรอำนวยความสะดวกทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ	3	8.57
7. อบต. พร้อมทั้งจะเป็นผู้ช่วยในการประสานงาน	2	5.71
8. ควรมีการประชุมอบรมด้านพัสดุก่อนไปปฏิบัติงาน	2	5.71
9. ให้คณะกรรมการหมู่บ้านช่วยอำนวยความสะดวก	2	5.71
10. ควรสนับสนุนตามความพร้อมที่มี	1	2.86
11. มีการเพิ่มอำนาจการตัดสินใจให้เป็นเอกภาพ	1	2.86
12. รับฟังความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติ	1	2.86
13. มีการประสานงานเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน	1	2.86
14. ผู้ปฏิบัติยังขาดประสบการณ์จึงจำเป็นต้องช่วยกันอำนวยความสะดวก	1	2.86
15. มีการวางแผนอย่างเป็นธรรมชาติที่จะช่วยอำนวยความสะดวกในทุก ๆ ด้าน	1	2.86
16. ควรสนับสนุนตามที่มีความพร้อม	1	2.86
17. ต้องมีคณะกรรมการร่วมกัน	1	2.86
รวม	35	100.00

จากตาราง 10 ผู้ให้การสัมภาษณ์ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ แยกเป็น 17 ประเด็น เรียงตามลำดับดังนี้

1. ควรที่จะอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่
2. หน่วยงานที่น่าจะอำนวยความสะดวกได้ดีคือโรงเรียนสังกัด สปช.
3. อบต. จัดให้มีสถานที่ในการพบกลุ่ม
4. ผู้บริหารควรจะต้องจัดให้มีทุกขั้นตอนของงาน
5. ผู้นำท้องถิ่นต้องจัดหาสถานที่เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
6. ควรอำนวยความสะดวกทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ
7. อบต. พร้อมที่จะเป็นผู้ช่วยในการประสานงาน
8. ควรมีการประชุมอบรมด้านพัสดุก่อนไปปฏิบัติงาน
9. ให้คณะกรรมการหมู่บ้านช่วยอำนวยความสะดวก
10. ควรสนับสนุนตามความพร้อมที่มี
11. มีการเพิ่มอำนาจการตัดสินใจให้เป็นเอกภาพ
12. รับฟังความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติ
13. มีการประสานงานเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน
14. ผู้ปฏิบัติยังขาดประสบการณ์จึงจำเป็นต้องช่วยกันอำนวยความสะดวก
15. มีการวางแผนอย่างเป็นธรรมที่จะช่วยอำนวยความสะดวกในทุก ๆ ด้าน
16. ควรสนับสนุนตามที่มีความพร้อม
17. ต้องมีคณะกรรมการร่วมกัน

การประชาสัมพันธ์

ความคิดเห็นของเครือข่ายผู้ให้การสัมภาษณ์เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ แยกเป็น 28 ประเด็น ดังรายละเอียดในตาราง 11 ต่อไปนี้

ตาราง 11 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์

ความคิดเห็น	ความถี่	ร้อยละ
1. มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง	6	13.33
2. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์หลายรูปแบบ	4	8.88
3. ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบหอกระจายข่าว สถานีวิทยุ ป้ายประกาศ การประชุม	4	8.88
4. ควรให้ทุกหน่วยงานร่วมเผยแพร่ข่าวสาร กสน.	2	4.44
5. ควรมีการจัดตั้งหน่วยประชาสัมพันธ์อย่างชัดเจน	2	4.44
6. มีการวางแผนการประชาสัมพันธ์	2	4.44
7. การประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งจำเป็นมาก	2	4.44
8. ควรมีการประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าว	2	4.44
9. ควรจัดทำสรุปผลงานเมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลง	2	4.44
10. สบอ. เป็นผู้ประสานงานหลัก	1	2.22
11. ใช้กระบวนการประชาสัมพันธ์ในการแก้ปัญหา	1	2.22
12. ควรที่จะมีการประชาสัมพันธ์ในทุกหมู่บ้าน	1	2.22
13. เป็นการกระตุ้นชาวบ้านให้เห็นความสำคัญต่อการศึกษา	1	2.22
14. การประชาสัมพันธ์เป็นหัวใจของการสื่อความหมายให้เข้าใจตรงกัน	1	2.22
15. ควรจัดทำเอกสารเป็นรายภาคเรียนหรือประจำปี	1	2.22
16. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านช่วยประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้านของตนเอง	1	2.22
17. ทุกหน่วยงานควรให้ข้อมูลผู้นำท้องถิ่น	1	2.22
18. ทำให้กลุ่มเป้าหมายหลักเข้าใจและเห็นความสำคัญของการศึกษา	1	2.22
19. ควรทำความเข้าใจกับเครือข่ายเรื่องหลักสูตร	1	2.22
20. ควรมีการประชาสัมพันธ์โดยผู้บริหารโรงเรียนคอยแนะนำ	1	2.22
21. ควรสอดแทรกเรื่องกฎหมายรัฐธรรมนูญ	1	2.22
22. การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์จะทำให้ประชาชนสนใจข้อมูลข่าวสาร	1	2.22

ความคิดเห็น	ความถี่	ร้อยละ
23. ประชาสัมพันธ์ในโอกาสที่ประชาชนรวมตัวกัน	1	2.22
24. มีการประชาสัมพันธ์ตามโครงการอำเภอเคลื่อนที่	1	2.22
25. ประชาสัมพันธ์ในวันสำคัญทางศาสนาและงานประเพณี	1	2.22
26. ครูอาสาสมัคร ครู ศรช. ควรรอออกประชาสัมพันธ์ตามหมู่บ้าน	1	2.22
27. มีการยกย่องชมเชยผู้ปฏิบัติงานและเครือข่าย	1	2.22
28. คำนึงถึงการประหยัดทั้งงบประมาณและเวลา	1	2.22
รวม	45	100.00

จากตาราง 11 ผู้ให้การสัมภาษณ์ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ แยกเป็น 28 ประเด็น เรียงตามลำดับดังนี้

1. มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง
2. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์หลายรูปแบบ
3. ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบหอกระจายข่าว สถานีวิทยุ ป้ายประกาศการประชุม
4. ควรให้ทุกหน่วยงานร่วมเผยแพร่ข่าวสาร กชน.
5. ควรมีการจัดตั้งหน่วยประชาสัมพันธ์อย่างชัดเจน
6. มีการวางแผนการประชาสัมพันธ์
7. การประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งจำเป็นมาก
8. ควรมีการประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าว
9. ควรจัดทำสรุปผลงานเมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลง
10. ศบอ. เป็นผู้ประสานงานหลัก
11. ใช้กระบวนการประชาสัมพันธ์ในการแก้ปัญหา
12. ควรที่จะมีการประชาสัมพันธ์ในทุกหมู่บ้าน
13. เป็นการกระตุ้นชาวบ้านให้เห็นความสำคัญต่อการศึกษา
14. การประชาสัมพันธ์เป็นหัวใจของการสื่อความหมายให้เข้าใจตรงกัน
15. ควรจัดทำเอกสารเป็นรายภาคเรียนหรือประจำเดือน
- 16.甘ันัน ผู้ใหญ่บ้านช่วยประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้านของตนเอง
17. ทุกหน่วยงานควรให้ข้อมูลผู้นำท้องถิ่น

18. ทำให้กลุ่มเป้าหมายหลักเข้าใจและเห็นความสำคัญของการศึกษา
19. ควรทำความเข้าใจกับเครือข่ายเรื่องหลักสูตร
20. ควรมีการประชาสัมพันธ์โดยผู้บริหาร โรงเรียนคอยแนะนำ
21. ควรสอดแทรกเรื่องกฎหมายรัฐธรรมนูญ
22. การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์จะทำให้ประชาชนสนใจข้อมูลข่าวสาร
23. ประชาสัมพันธ์ในโอกาสที่ประชาชนรวมตัวกัน
24. มีการประชาสัมพันธ์ตามโครงการอำเภอเคลื่อนที่
25. ประชาสัมพันธ์ในวันสำคัญทางศาสนาและงานประเพณี
26. ครูอาสาสมัคร ครู ศรช. ควรออกประชาสัมพันธ์ตามหมู่บ้าน
27. มีการยกย่องชมเชยผู้ปฏิบัติงานและเครือข่าย
28. คำนึงถึงการประหยัดทั้งงบประมาณและเวลา

การติดตามการประเมินผล

ความคิดเห็นของเครือข่ายผู้ให้การสัมภาษณ์เกี่ยวกับการติดตามการประเมินผล แยกเป็น 18 ประเด็น ดังรายละเอียดในตาราง 12 ต่อไปนี้

ตาราง 12 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามการประเมินผล

ความคิดเห็น	ความถี่	ร้อยละ
1. ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผล	7	25.92
2. ให้เครือข่ายทุกหน่วยงานมีการรายงานผลด้วย	3	11.11
3. มีคณะกรรมการประเมินผล	2	7.40
4. ทำให้ประชาชนตื่นตัวอยากเรียนหนังสือมากขึ้น	1	3.70
5. การประเมินผลควรทำทุกปี	1	3.70
6. จะทำให้ได้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น	1	3.70
7. ให้สมาชิก อบต. ติดตามผลการปฏิบัติงาน	1	3.70
8. มีการประเมินหลายรูปแบบ	1	3.70
9. การติดตามประเมินผลควรเป็นหน้าที่ของ สบอ.	1	3.70
10. ควรกระทำอย่างต่อเนื่องเป็นปัจจุบัน	1	3.70
11. ควรแจ้งให้ผู้ถูกประเมินได้รับทราบและมีโอกาสชี้แจงเหตุผล	1	3.70
12. ควรยอมรับความสามารถของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่	1	3.70
13. ควรมีการติดตามประเมินผลทุกภาคเรียน	1	3.70
14. ควรเพิ่มจำนวนครั้งในการประเมินให้บ่อยขึ้น	1	3.70
15. เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผล ประเมินผล ควรเป็นหน้าที่ของ กศน.	1	3.70
16. มีการประเมินว่านักศึกษาที่จบแล้วเรียนต่อมากน้อยเพียงใด	1	3.70
17. การติดตามประเมินผลควรใช้เครื่องมือที่ได้มาตรฐาน	1	3.70
18. ควรร่วมกันสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล	1	3.70
รวม	27	100.00

จากตาราง 12 ผู้ให้การสัมภาษณ์ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามการประเมินผล
แยกเป็น 18 ประเด็น เรียงตามลำดับดังนี้

1. ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผล
2. ให้เครือข่ายทุกหน่วยงานมีการรายงานผลด้วย
3. มีคณะกรรมการประเมินผล
4. ทำให้ประชาชนตื่นตัวอยากเรียนหนังสือมากขึ้น
5. การประเมินผลควรทำทุกปี
6. จะทำให้ได้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น
7. ให้สมาชิก อบต. ติดตามผลการปฏิบัติงาน
8. มีการประเมินหลายรูปแบบ
9. การติดตามประเมินผลควรเป็นหน้าที่ของ ศบอ.
10. ควรกระทำอย่างต่อเนื่องเป็นปัจจุบัน
11. ควรแจ้งให้ผู้ถูกประเมิน ได้รับทราบและมีโอกาสชี้แจงเหตุผล
12. ควรยอมรับความสามารถของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่
13. ควรมีการติดตามประเมินผลทุกภาคเรียน
14. ควรเพิ่มจำนวนครั้งในการประเมินให้บ่อยขึ้น
15. เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผล ประเมินผล ควรเป็นหน้าที่ของ กศน.
16. มีการประเมินว่านักศึกษาที่จบแล้วเรียนต่อมาน้อยเพียงใด
17. การติดตามประเมินผลควรใช้เครื่องมือที่ได้มาตรฐาน
18. ควรร่วมกันสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากผู้ให้สัมภาษณ์

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากผู้ให้สัมภาษณ์ แยกเป็น 20 ประเด็น ดังรายละเอียดในตาราง 13 ต่อไปนี้

ตาราง 13 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากผู้ให้สัมภาษณ์

ความคิดเห็น	ความถี่	ร้อยละ
1. ในการจัด ศรช. ควรมีคณะกรรมการบริหารด้วย	1	5.00
2. ศบอ. และ อบต. ควรสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ	1	5.00
3. การดำเนินงานการศึกษาออกโรงเรียนควรยืดหยุ่นได้	1	5.00
4. การกำหนดระเบียบข้อบังคับควรยึดหลักแห่งความสอดคล้อง	1	5.00
5. การจัดการศึกษาควรเปิดโอกาสให้กับชุมชนให้มาก	1	5.00
6. ควรมีการตั้งศูนย์ประสานงานประจำทุกหมู่บ้าน	1	5.00
7. ควรมีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลชุมชน	1	5.00
8. การศึกษาออกโรงเรียนควรพยายามใช้สถานศึกษาของกรมอื่น ๆ เพื่อจัดเป็นแหล่งทรัพยากรชุมชน	1	5.00
9. หลักสูตรสายสามัญควรมีความชัดเจน	1	5.00
10. หน่วยงานระดับตำบล เช่น อบต. น่าจะร่วมมือกับอำเภออย่างจริงจัง	1	5.00
11. อยากให้ ศบอ. บริการสื่อและวัสดุอุปกรณ์แก่โรงเรียนประถมศึกษาให้ทั่วถึง	1	5.00
12. อยากให้ ศบอ. บริการเรื่องการศึกษาตามอัธยาศัยให้ครบทุกหมู่บ้าน	1	5.00
13. การฝึกอบรมวิชาชีพ อยากให้หมุนเวียนเปลี่ยนไปทุกหมู่บ้าน	1	5.00
14. อยากให้ ศบอ. มีเจ้าหน้าที่หลาย ๆ คน	1	5.00
15. ทุกฝ่ายให้ความร่วมมือกันทำงาน	1	5.00
16. เครือข่ายควรได้รับการพัฒนาและเผยแพร่ผลงาน	1	5.00
17. ควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณ	1	5.00
18. การศึกษาออกโรงเรียนนับว่ามีความสำคัญยิ่ง	1	5.00
19. กรมการศึกษาออกโรงเรียนควรเพิ่มบุคลากรและงบประมาณ	1	5.00
20. การวัดผลและประเมินผลต้องอาศัยผู้มีความสามารถ	1	5.00
รวม	20	100.00

จากตาราง 13 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากผู้ให้สัมภาษณ์ แยกเป็น 20 ประเด็น เรียงตามลำดับดังนี้

1. ในการจัด ศรช. ควรมีคณะกรรมการบริหารด้วย
2. ศบอ. และ อบต. ควรสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ
3. การดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนควรยืดหยุ่นได้
4. การกำหนดระเบียบข้อบังคับควรยึดหลักแห่งความสอดคล้อง
5. การจัดการศึกษาควรเปิดโอกาสให้กับชุมชนให้มาก
6. ควรมีการตั้งศูนย์ประสานงานประจำทุกหมู่บ้าน
7. ควรมีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลชุมชน
8. การศึกษานอกโรงเรียนควรพยายามใช้สถานศึกษาของกรมอื่น ๆ เพื่อจัดเป็น

แหล่งทรัพยากรชุมชน

9. หลักสูตรสายสามัญควรมีความชัดเจน
10. หน่วยงานระดับตำบล เช่น อบต. น่าจะร่วมมือกับอำเภออย่างจริงจัง
11. อยากให้ ศบอ. บริการสื่อและวัสดุอุปกรณ์แก่โรงเรียนประถมศึกษาให้ทั่วถึง
12. อยากให้ ศบอ. บริการเรื่องการศึกษาตามอัธยาศัยให้ครบทุกหมู่บ้าน
13. การฝึกอบรมวิชาชีพ อยากให้หมุนเวียนเปลี่ยนไปทุกหมู่บ้าน
14. อยากให้ ศบอ. มีเจ้าหน้าที่หลาย ๆ คน
15. ทุกฝ่ายให้ความร่วมมือกันทำงาน
16. เครือข่ายควรได้รับการพัฒนาและเผยแพร่ผลงาน
17. ควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณ
18. การศึกษานอกโรงเรียนนับว่ามีความสำคัญยิ่ง
19. กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรเพิ่มบุคลากรและงบประมาณ
20. การวัดผลและประเมินผลต้องอาศัยผู้มีความสามารถ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการแสวงหาแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายการศึกษานอกโรงเรียนในระดับอำเภอเพื่อให้สามารถจัดการศึกษานอกโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้อง กับนโยบายที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ทำความตกลงกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการผนึกกำลังกันทำงานให้มีประสิทธิภาพนั้น มีข้อเสนอและการปฏิบัติเช่นไร โดยประมวลจากความคิดเห็นของบุคลากรที่อยู่ในองค์กรที่ร่วมกันเป็นเครือข่ายของการศึกษานอกโรงเรียนอยู่ในเขตอำเภอเดียวกัน การศึกษาค้นคว้านี้ได้เลือกศึกษากับศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเบญจลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นกรณีตัวอย่าง

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานราชการ และผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเครือข่ายการศึกษานอกโรงเรียนภายในอำเภอ
2. เพื่อประมวลข้อเสนอแนะในการดำเนินงานในรูปเครือข่ายการศึกษานอกโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ
3. เพื่อกำหนดรูปแบบการดำเนินงานเครือข่ายการศึกษานอกโรงเรียนให้มีความชัดเจน

รูปแบบของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ เพื่อประมวลความคิดเห็นจากเครือข่าย ที่มีความเกี่ยวข้องกับงานการศึกษานอกโรงเรียนที่จัดในท้องถิ่นเป็นอย่างดี แล้วนำความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์ เพื่อเป็นข้อสรุปตามความมุ่งหมายของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้เจาะจงเลือกศึกษาในอำเภอเบญจลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยศึกษาในขอบเขตการทำงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเบญจลักษ์ (ศบอ.เบญจลักษ์) เป็นกรณีศึกษา
2. ขอบเขตด้านเวลา เจาะใจและสภาพการณ์ต่าง ๆ ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ อยู่ในช่วงของการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544)
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ ความคิดเห็นของบุคลากรที่เป็นเครือข่ายงานการศึกษานอกโรงเรียนของ ศบอ.เบญจลักษ์ โดยกำหนดเนื้อหาเป็น 10 ประเด็น คือ
 - 1) นโยบายการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่กลุ่มเป้าหมาย
 - 2) การกำหนดแผนงานและเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกัน
 - 3) การจัดตั้งคณะกรรมการร่วมกัน
 - 4) การระดมสรรพกำลังและทรัพยากรมาสนับสนุนซึ่งกันและกัน
 - 5) การจัดให้มีการประชุมเจ้าหน้าที่ร่วมกัน
 - 6) การติดต่อประสานงาน
 - 7) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร
 - 8) การอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่
 - 9) การประชาสัมพันธ์
 - 10) การติดตามการประเมินผล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายของการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ บุคลากรที่อยู่ในเครือข่ายของการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ในระดับอำเภอ ในการศึกษาครั้งนี้กำหนดบุคลากร 4 กลุ่ม คือ

1. เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานระดับอำเภอ ได้แก่ บุคลากรในหน่วยงานต่อไปนี้คือ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
2. คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนชุมชนตำบล ได้แก่ กำนัน และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
3. ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์การเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาเพื่อทำการสัมภาษณ์ได้กำหนดไว้ 20 คน ตามประจักษ์ทั้ง 3 กลุ่ม ตัวอย่างข้างต้น (1) เครือข่ายที่เป็นหัวหน้าส่วนราชการในอำเภอเบญจลักษ์ จำนวน 4 คน ได้แก่ พัฒนาการอำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ เกษตรอำเภอและสาธารณสุขอำเภอ (2) คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบล ได้แก่ กำนัน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 5 คน และ (3) ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ จำนวน 6 คน

เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้วิธีสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อทำการสัมภาษณ์ ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ใน 10 ประเด็นคำถามที่ระบุในขอบเขตด้านเนื้อหา ใช้เวลาสัมภาษณ์คนละ 30 - 40 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำคำสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนที่บันทึกเทปเสียงเอาไว้ มาถอดเขียนลงในกระดาษแต่ละประเด็นคำถาม เรียงลำดับไปจนครบทุกข้อคำถาม แล้วนำคำสัมภาษณ์เหล่านั้นมาจำแนกออกตามเนื้อหา ทำการแจกแจงความถี่ และคำนวณร้อยละ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ความคิดเห็นของเครือข่ายงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ แยกเป็น 10 ประเด็น ดังนี้

1. การกำหนดนโยบายการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ควรให้หลาย ๆ ฝ่ายกำหนดนโยบายร่วมกันจะได้ถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน โดยให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย มีการสำรวจข้อมูลท้องถิ่นเพื่อนำมากำหนดแนวทางร่วมกัน นโยบายควรร่วมกันกำหนดตั้งแต่ระดับอำเภอ ตำบล และ หมู่บ้าน
2. การกำหนดแผนงานและเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกัน ได้แก่ ให้เครือข่ายที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดแผนงาน กำหนดเป้าหมายที่มีความเป็นไปได้และเกิดผลต่อกลุ่มเป้าหมายโดยตรง และควรจัดทำเป็นประจำทุกปี
3. การจัดตั้งคณะกรรมการร่วมกัน ได้แก่ ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมกัน และขยายงานให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น และควรมีคณะกรรมการอย่างน้อยหน่วยงานละ 1 คน

4. การระดมสรรพกำลังและทรัพยากรมาสนับสนุนซึ่งกันและกัน ได้แก่ ควรให้ความช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์ ควรมีการระดมสรรพกำลังสนับสนุนซึ่งกันและกัน และควรทำให้แต่ละหน่วยงาน จัดทำแผนงานของตน

5. การจัดให้มีการประชุมเจ้าหน้าที่ร่วมกัน ได้แก่ ควรมีการประชุมเจ้าหน้าที่ร่วมกัน ประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง หรือภาคเรียนละ 1 ครั้ง และให้ถือว่าการประชุมเป็นเรื่องสำคัญ

6. การติดต่อประสานงาน ได้แก่ การประสานงานเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญมาก การประสานงานควรมีวัตถุประสงค์ที่แน่ชัด ให้ทุกหน่วยงานมีเจ้าหน้าที่ประสานงานและควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

7. การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ ควรร่วมกันจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้ครบทุกหมู่บ้าน โดยทำอย่างต่อเนื่อง และจัดให้มีหนังสือพิมพ์อ่านทุก ๆ หมู่บ้าน

8. การอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ได้แก่ ควรที่จะอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ซึ่งหน่วยงานที่น่าจะอำนวยความสะดวกได้ดีคือโรงเรียนสังกัด สปช. ในส่วนของ อบต. ควรจัดให้มีสถานที่ในการพบกลุ่ม และผู้บริหารจะต้องอำนวยความสะดวกทุกขั้นตอนในการดำเนินงาน

9. การประชาสัมพันธ์ ได้แก่ ควรมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และหลายรูปแบบ เช่น หอกระจายข่าว สถานีวิทยุ ป้ายประกาศ การประชุม

10. ติดตามประเมินผล ได้แก่ ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตลอดจนให้มีการรายงานผลด้วย

สำหรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ซึ่งความคิดเห็นมีความหลากหลายมาก ได้แก่ ในการจัด ศรช. ควรมีคณะกรรมการ สบอ.และ อบต. สนับสนุนในเรื่องงบประมาณ การดำเนินงาน การศึกษานอกโรงเรียนควรยืดหยุ่น การกำหนดระเบียบข้อบังคับควรยืดหยุ่นหลักแห่งความสอดคล้องกับชุมชนเป็นหลัก การจัดการศึกษาควรเปิดโอกาสให้กับชุมชนให้มาก ควรมีการตั้งศูนย์ประสานงานในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนประจำทุกหมู่บ้าน ควรมีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลชุมชน การศึกษานอกโรงเรียนควรพยายามใช้สถานศึกษาของกรมอื่น ๆ เพื่อจัดเป็นแหล่งทรัพยากรชุมชน หลักสูตรสายสามัญควรมีความชัดเจน หน่วยงานระดับตำบลน่าจะร่วมมือกับอำเภออย่างจริงจัง อยากให้ สบอ. บริการสื่อและวัสดุอุปกรณ์แก่โรงเรียนประถมศึกษาให้ทั่วถึง อยากให้ สบอ. บริการเรื่องการศึกษาตามอัธยาศัยให้ครบทุกหมู่บ้าน ควรฝึกอบรมวิชาชีพ อยากให้หมุนเวียนเปลี่ยนไปทุกหมู่บ้าน อยากให้ สบอ. มีเจ้าหน้าที่หลาย ๆ คน ทุกฝ่ายร่วมมือกันทำงาน เครือข่ายควรได้รับการพัฒนาและเผยแพร่ผลงาน ควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณ การศึกษานอกโรงเรียนนับว่ามีความสำคัญยิ่ง กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรเพิ่มบุคลากรและงบประมาณ และการวัดผลและประเมินผลต้องอาศัยผู้มีความรู้ความสามารถ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นว่า ควรให้หลาย ๆ ฝ่ายกำหนดนโยบายร่วมกันจะได้ถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน จำนวน 77 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 16.67 ด้วยเหตุผลจะได้ถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน รองลงมาได้แก่ ควรให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์ (2530) ได้ศึกษาประเมินผลการกระทบโครงการการศึกษานอกโรงเรียนที่มีต่อประชาชนในชนบท พบว่า การวางแผนควรนำข้อมูลมาประกอบการจัดทำโครงการ และจัดสรรโครงการตามความจำเป็นและความต้องการของประชาชน ส่วนความเห็นอื่น ๆ ได้แก่ ควรมีการสำรวจข้อมูลท้องถิ่นเพื่อนำมากำหนดแนวทางร่วมกัน ควรมีนโยบายร่วมกันตั้งแต่ระดับอำเภอและหมู่บ้าน ควรเน้นการฝึกอบรมด้านอาชีพ ควรให้ ศบอ. เป็นผู้ร่วมกำหนดนโยบายของตำบล ควรให้ความสำคัญและครอบคลุมทุกหมู่บ้าน ควรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น บุคลากรควรใช้คนในท้องถิ่น ควรให้ส่วนราชการระดับอำเภอร่วมกำหนดนโยบาย ควรให้แต่ละหน่วยงานสรุปกลุ่มเป้าหมายของตนเองให้ชัดเจน นโยบายควรมีความชัดเจนด้านกลุ่มเป้าหมาย ควรให้ตัวแทน อบต. มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ควรมีการประสานงานกันเพื่อไม่ให้ซ้ำซ้อน การจัดการศึกษาภาคบังคับให้แก่ผู้ไม่เคยเข้าเรียนในระบบ กศน. ควรให้ความช่วยเหลือด้านการจัดการและแผนดำเนินงาน ควรให้ส่วนกลางเป็นผู้กำหนดนโยบาย ควรกำหนดนโยบายระยะ 1 - 3 ปี ควรให้ความรู้ด้านกฎหมายแก่ประชาชน ควรมีนโยบายเร่งด่วนสำหรับบางกลุ่มเป้าหมาย นโยบายควรมีความยืดหยุ่นได้

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดแผนงานและเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกัน

กลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นว่า ให้เครือข่ายที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดแผนงาน จำนวน 12 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 23.07 รองลงมาคือ ควรกำหนดเป้าหมายที่มีความเป็นไปได้และเกิดผลต่อกลุ่มเป้าหมายโดยตรง จำนวน 3 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 5.66 ส่วนความเห็นอื่น ๆ ได้แก่ ควรทำเป็นประจำทุกปี จัดทำแผนปฏิบัติการและติดตามประเมินผลร่วมกัน ควรกำหนดเป็นแผนระยะยาว มีการจัดทำแผนระยะ 5 ปี ไม่ให้เกิดแผนที่ซ้ำซ้อน ให้นักเรียน นักศึกษา ผู้สนใจมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานด้วย ให้ ศบอ. เป็นผู้สนับสนุนวางแผนร่วมกับ อบต. และสถานศึกษา ในอำเภอ มีการประสานกับบุคคลสำคัญในชุมชน ให้กำหนดเป็นแผนระยะยาวหรือแผนปฏิบัติการประจำปี เครือข่ายแต่ละส่วนกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องและนำมากำหนดเป้าหมายร่วมกัน ถ้าทุกหน่วยงานร่วมกันจะได้แผนงานที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย จะได้กระจายงานไปยังหมู่บ้านให้เกิด

ความเสมอภาคกัน ไม่อยากเห็นต่างคนต่างทำ แผนที่ดีต้องแก้ปัญหาดตัวเองก่อน จึงค่อยแก้ปัญหาส่วนรวม วางแผนทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เป็นหน้าที่หลักของกรรมการการศึกษาออกโรงเรียน การมีส่วนร่วมวางแผนแต่ต้นจะทำให้งานสำเร็จไปแล้วครึ่งหนึ่งควรให้ อบต. เข้าร่วมในการกำหนดแผนงานและเป้าหมาย มีการปรับแผนในระยะครึ่งแผน มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีระดับตำบล ทำแผนให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ควรจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีระดับตำบล ให้โรงเรียนประถมศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน การติดตามประเมินผลต้องอาศัยครู-อาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษา ให้แต่ละหน่วยงานกำหนดแผนก่อนค่อยประสานแผน การวางแผนเป็นเรื่องของความต้องการของแต่ละคน ควรนำข้อมูลท้องถิ่นมาวิเคราะห์ ควรประหยัดทั้งในด้านงบประมาณและเวลา ส่วนราชการต่าง ๆ ควรให้การสนับสนุนด้านวัสดุหรือสื่อเท่าที่มี ควรสนับสนุนส่งเสริมให้ อบต. มีโอกาสศึกษาตามหลักสูตรสายสามัญ การประเมินผลเป็นสิ่งที่ชี้ชัดว่าการทำงานมีความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมกัน

กลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นว่า ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมกัน จำนวน 13 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 32.50 ด้วยเหตุผลว่าเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สำนักงานเกษตรอำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล มีบทบาทต่องานการศึกษาออกโรงเรียนอยู่แล้ว ควรร่วมกันเป็นคณะทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสกสิน ศรีวัฒนากุลกิจ (2520) ได้ศึกษาเรื่องขีดความสามารถในการวางแผนพัฒนาของผู้นำท้องถิ่นระดับตำบล พบว่า ความสำนึกในการวางแผนของผู้หน้านั้น เกิดจากความรู้สึกว่าจำเป็นต้องมีการวางแผนเพื่อทำให้สิ่งที่ตนเองคาดหวังประสบความสำเร็จ รองลงมาคือ จะช่วยให้งานครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย ควรมีคณะกรรมการหน่วยงานละ 1 คน ประชาสัมพันธ์งานการศึกษาออกโรงเรียนไปยังกลุ่มเป้าหมาย ควรมีคณะกรรมการคอยนิเทศติดตามผล ประเด็นละ 2 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 5.00 ส่วนความคิดเห็นอื่น ๆ ได้แก่ กรรมการควรประกอบด้วยครูสายสามัญ และตัวแทนจาก อบต. ควรมีการแต่งตั้งจากบุคคลในชุมชนขึ้นมาบริหาร ควรมีการประชุม อบรม ติดตามผล การปฏิบัติงานควรมีความคล่องตัวและรวดเร็วขึ้น ช่วยประชาสัมพันธ์งานการศึกษาออกโรงเรียนทั้งสายสามัญและสายอาชีพ กรรมการแต่ละคนควรมีความรู้เกี่ยวกับการศึกษาดีพอสมควร ต้องอาศัยประสบการณ์ของแต่ละคนร่วมกันแก้ปัญหาจึงจะสำเร็จได้ ดีมากเพราะงานต่าง ๆ จะได้ประสานกันอย่างคล่องตัว มีอาสาสมัครของแต่ละหน่วยงานร่วมเป็นคณะทำงาน ให้ ศบอ. รับผิดชอบทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการ ควรตั้งคณะกรรมการร่วมกันในระดับตำบล จะได้มีการประชาสัมพันธ์งานได้ทั่วถึง คณะกรรมการชุดใหญ่ทำหน้าที่กำหนดนโยบายของอำเภอ ควรมีคณะกรรมการตั้งแต่ระดับตำบล อำเภอ คณะทำงานมาจากการยอมรับโดยเลือกสรรกันเอง กศน. ควรให้ความสำคัญกับข้าราชการในท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบดำเนินงาน ควรแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจริงร่วมเป็นคณะทำงานด้วย ควรตั้งผู้มีประสบการณ์ครอบคลุมทุกด้าน ควรมีการตั้งคณะกรรมการทุก ๆ กิจกรรม

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรมาสนับสนุนซึ่งกันและกัน

กลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นว่า ควรให้ความช่วยเหลือ ด้านวัสดุอุปกรณ์ จำนวน 5 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 16.13 รองลงมาคือ ควรมีการระดมสรรพกำลังสนับสนุนซึ่งกันและกัน จำนวน 4 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 12.90 ส่วนความคิดเห็นอื่น ๆ ได้แก่ ควรให้แต่ละหน่วยงานจัดทำแผนของตน อบต. ควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ อบต. จัดซื้อหนังสือพิมพ์ให้ครบทุกหมู่บ้าน ผู้นำชุมชนหรือหน่วยงานในท้องถิ่นต้องมีบทบาทสำคัญโดยเฉพาะ อบต. ควรบรรจุเข้าในแผนระยะยาว จะทำให้งานการศึกษานอกโรงเรียนมีความเจริญขึ้น จะได้ทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ช่วยเหลืออีกทางหนึ่ง ให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านข้อมูลข่าวสาร บุคลากรและสถานที่ ทำให้งานนั้นได้รับการแก้ไขได้ถูกต้อง เป็นการประหยัดงบประมาณ การทำงานโดยขาดที่ปรึกษาจะทำให้งานไม่ประสบความสำเร็จ ควรให้ความร่วมมือในการส่งเสริมการศึกษา มีการสนับสนุนด้านพัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องด้วย ควรให้บุคลากรในชุมชนมีส่วนร่วม ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด ให้ ศบอ. รับผิดชอบโดยตรง วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ควรมีการหมุนเวียนกันใช้ อบต. และ ศบอ. ร่วมกันจัดการศึกษาสายสามัญ

5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดให้มีการประชุมเจ้าหน้าที่ร่วมกัน

กลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นว่า ควรมีการประชุมเจ้าหน้าที่ร่วมกัน และประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง จำนวนประเด็นละ 6 คำตอบ แต่ละประเด็นคิดเป็นร้อยละ 14.29 รองลงมาได้แก่ ควรมีการประชุมภาคเรียนละ 1 ครั้ง จำนวน 4 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 9.52 ส่วนความคิดเห็นอื่น ๆ ได้แก่ การประชุมเป็นเรื่องสำคัญ ควรประชุมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและหัวหน้าหน่วยงาน การประชุมจะทำให้เกิดข้อคิดเห็นหลักการและแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง ควรประชุมเจ้าหน้าที่ กศน. และบุคลากรในท้องถิ่น การประชุมควรคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วนของกิจกรรม ควรมีการประชุมเป็นประจำและต่อเนื่อง เป็นการหาแนวทางที่ชัดเจนนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หากมีการประชุมชี้แจงแล้วทุกฝ่ายคงเข้าใจในงาน การทำงานจะสำเร็จลงได้จะต้องประสานหารือร่วมกัน การประชุมจะมีประโยชน์ในแง่ของการนำมติไปสู่การปฏิบัติ ควรประชุมร่วมกันกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้แต่ละฝ่ายได้เสนอแนวคิดในการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ให้เจ้าหน้าที่ร่วมกันเสนอแนะปัญหา และแนวทางแก้ไขต่อที่ประชุม ควรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการประเมินผลการดำเนินงานที่แล้วมา การประชุมทำให้ทราบผลการทำงาน ปัญหา อุปสรรค การประชุมควรเน้นเรื่องการจัดการศึกษาด้านอาชีพ ควรให้ ศบอ. แจ้งความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ให้เครือข่ายทราบ ควรให้เครือข่ายมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม

6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับติดต่อประสานงาน

กลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นว่า การประสานงานเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญมาก จำนวน 6 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 18.75 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา สุดประเสริฐ (2536) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้สอดคล้องกับโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก กรณีศึกษาในจังหวัดระยองด้วยเทคนิคเดลฟาย ซึ่งพบว่าแนวทางการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียน ควรมีทั้งด้านนโยบายทรัพยากรและด้านกระบวนการรองรับมาได้แก่ การติดต่อประสานงาน ควรมีวัตถุประสงค์ จำนวน 4 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 12.50 ส่วนความคิดเห็นอื่น ๆ ได้แก่ ให้ทุกหน่วยงานมีเจ้าหน้าที่ประสานงานและควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การประสานงานควรประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ การประสานงานจะช่วยให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ให้มีศูนย์ประสานงาน การประสานงานไม่ดีก็จะทำให้งานเป็นไปด้วยความลำบาก การประสานงานก่อนและหลังดำเนินงานจะเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เครือข่ายมีอิสระในการดำเนินงาน ร่วมกันกำหนดทิศทางการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ศบอ. มีข้อจำกัดเรื่องบุคลากรทำให้กิจกรรมบางอย่างไม่มีความต่อเนื่อง ควรกำหนดเป็นปฏิทินไว้ตลอด ปีทุกหน่วยงานจัดให้มีหน่วยประชาสัมพันธ์ ศบ. ประสานไปยัง อบต. และ อบต. ประสานไปยังหมู่บ้าน ควรมีการติดต่อประสานงานอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

7. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

กลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นว่า ควรร่วมกันจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนทุกหมู่บ้าน จำนวน 6 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 17.65 ด้วยเหตุผลว่าศูนย์การเรียนรู้เป็นแหล่งบริการข่าวสารข้อมูลได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของน้ำทิพย์ จันงศ์วุฒิ (2541) ที่ได้ศึกษาทัศนคติของผู้นำท้องถิ่นต่อการศึกษานอกโรงเรียนชนบท พบว่า การให้บริการข่าวสารข้อมูล ได้แก่ การจัดที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน การจัดห้องสมุดประชาชนระดับตำบล การจัดหอกระจายข่าว สื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ ส่วนความคิดเห็นอื่น ๆ ได้แก่ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารควรทำอย่างต่อเนื่อง ควรจัดให้มีหนังสือพิมพ์อ่านทุกหมู่บ้าน ควรจัดทำในลักษณะจุลสารหรือวารสาร อบต. จัดให้มีหอกระจายข่าวในแต่ละหมู่บ้าน ควรจัดในรูปแบบห้องสมุดประชาชนตำบล ควรมีศูนย์การเรียนรู้โดยความร่วมมือจากทุกส่วน ให้ ศบอ. เป็นพี่เลี้ยงในการจัดตั้ง ศรช. อบต. สนับสนุนด้านงบประมาณซื้อหนังสือพิมพ์ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับหน่วยงานอื่น ควรจัดให้มีการประชุมร่วมกันเป็นระยะ ควรจัดกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ควรมีเอกสาร หนังสือพิมพ์ทุกวันในศูนย์การเรียนรู้ ต้องนำข้อมูลมาเป็นเกณฑ์ในการกำหนดแผนงาน ควรจัดในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ทุกตำบล ควรจัดให้มีห้องสมุดประชาชนทุกหมู่บ้าน การจัดนิทรรศการจะช่วยให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารได้ดี จัดให้มีศูนย์ข้อมูลในหมู่บ้าน ควรนำเสนอข้อมูลดำเนินงานเรื่องอาชีพ

8. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่

กลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นว่า ควรที่จะอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ จำนวน 5 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 14.29 ด้วยเหตุผลเพื่อเป็นการสร้างขวัญ กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของน้ำทิพย์ จานงศ์วุฒิ (2541) ได้ศึกษาประเมินผลการกระทบโครงการการศึกษานอกโรงเรียนที่มีต่อประชาชนในชนบท พบว่า ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในชนบทต้องจัดหาสื่อและอุปกรณ์ให้เพียงพอ การประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ การพัฒนาเจ้าหน้าที่อย่างตั้งใจและเสียสละ การจัดความอำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่ การบริการข่าวสารข้อมูลที่จำเป็น การจัดสรรงบประมาณในท้องถิ่น ส่วนความเห็นอื่น ๆ ได้แก่ หน่วยงานที่น่าจะอำนวยความสะดวกได้ดีคือโรงเรียนสังกัด สปช. อบต. จัดให้มีสถานที่ในการพบกลุ่ม ผู้บริหารควรจะต้องจัดให้มีทุกขั้นตอนของงาน ผู้นำท้องถิ่นต้องจัดหาสถานที่เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ควรอำนวยความสะดวกทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ อบต. พร้อมทั้งจะเป็นผู้ช่วยในการประสานงาน ควรมีการประชุมอบรมด้านพัสดุก่อนไปปฏิบัติงาน ให้คณะกรรมการหมู่บ้านช่วยอำนวยความสะดวก ควรสนับสนุนตามความพร้อมที่มี มีการเพิ่มอำนาจการตัดสินใจให้เป็นเอกภาพ รับฟังความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติ มีการประสานงานเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติยังขาดประสบการณ์จึงจำเป็นต้องช่วยกันอำนวยความสะดวก มีการวางแผนอย่างเป็นธรรมที่จะช่วยอำนวยความสะดวกในทุก ๆ ด้าน ควรสนับสนุนตามที่มีความพร้อม ต้องมีคณะกรรมการร่วมกัน

9. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์

กลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นว่า ควรมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง จำนวน 6 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 13.33 ด้วยเหตุผลผู้ที่พลาดโอกาสทางการศึกษากระจายอยู่ทุกหมู่บ้าน จึงมีความจำเป็นต้องให้ความร่วมมือกันประชาสัมพันธ์ให้ถึงกลุ่มเป้าหมาย รองลงมาคือ จัดให้มีการประชาสัมพันธ์หลายรูปแบบ และประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของหอกระจายข่าว สถานีวิทยุ ป้ายประกาศ การประชุม ประเด็นละ 4 คำตอบ คิดแต่ละประเด็นคิดเป็นร้อยละ 8.88 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมนึก โทณพลิน (2528) ได้ศึกษาทัศนคติของนายอำเภอในเขตการปกครองภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อบทบาทของหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาชนบท พบว่า ปัญหาการดำเนินงานของการศึกษานอกโรงเรียนเกิดจากความบกพร่องที่เกิดจากเจ้าหน้าที่ในระดับผู้ปฏิบัติและปัญหาในเรื่องของการประสานงานขององค์กรในระดับต่าง ๆ ส่วนความคิดเห็นอื่น ๆ ได้แก่ ควรให้ทุกหน่วยงานร่วมเผยแพร่ข่าวสาร กชน. ควรมีการจัดตั้งหน่วยประชาสัมพันธ์อย่างชัดเจน มีการวางแผนการประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งจำเป็นมาก ควรมีการประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าว ควรจัดทำสรุปผลงานเมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลง ศบอ. เป็นผู้ประสานงานหลัก

ใช้กระบวนการประชาสัมพันธ์ในการแก้ปัญหา ควรที่จะมีการประชาสัมพันธ์ในทุกหมู่บ้าน เป็นการกระตุ้นชาวบ้านให้เห็นความสำคัญต่อการศึกษา การประชาสัมพันธ์เป็นหัวใจของการสื่อความหมายให้เข้าใจตรงกัน ควรจัดทำเอกสารเป็นรายภาคเรียนหรือประจำเดือน กำหนด ผู้ใหญ่บ้านช่วยประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้านของตนเอง ทุกหน่วยงานควรให้ข้อมูลผู้นำท้องถิ่น ทำให้กลุ่มเป้าหมายหลักเข้าใจและเห็นความสำคัญของการศึกษา ควรทำความเข้าใจกับเครือข่ายเรื่องหลักสูตร ควรมีการประชาสัมพันธ์โดยผู้บริหารโรงเรียนคอยแนะนำ ควรสอดแทรกเรื่องกฎหมายรัฐธรรมนูญ การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์จะทำให้ประชาชนสนใจข้อมูลข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ในโอกาสที่ประชาชนรวมตัวกัน มีการประชาสัมพันธ์ตามโครงการอำเภอเคลื่อนที่ ประชาสัมพันธ์ในวันสำคัญทางศาสนาและงานประเพณี ครูอาสาสมัคร ครู ศรช. ควรออกประชาสัมพันธ์ตามหมู่บ้าน มีการยกย่องชมเชยผู้ปฏิบัติงานและเครือข่าย ดำเนินถึงการประหยัดทั้งงบประมาณและเวลา

10. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามประเมินผล

กลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นว่า ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวน 7 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 25.92 ด้วยเหตุผลต้องการทราบผลการดำเนินงานมีความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของน้ำทิพย์ จานงศ์วุฒิ (2541) ได้ศึกษาประเมินผลการกระทบโครงการการศึกษานอกโรงเรียนที่มีต่อประชาชนในชนบท พบว่า การติดตามประเมินผลการศึกษานอกโรงเรียน ควรเน้นการติดตามประเมินผลการเรียนการสอนให้เป็นระบบ การจัดอบรมบุคลากรในการติดตามการประเมินผลการเรียนการสอน การนิเทศงาน รองลงมาคือให้เครือข่ายทุกหน่วยงานมีการรายงานผลด้วย จำนวน 3 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 11.11 ส่วนความคิดเห็นอื่น ๆ ได้แก่ ทำให้ประชาชนตื่นตัวอยากเรียนหนังสือมากขึ้น การประเมินผลควรทำทุกปี จะทำให้ได้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น ให้สมาชิก อบต. ติดตามผลการปฏิบัติงาน มีการประเมินหลายรูปแบบ การติดตามประเมินผลควรเป็นหน้าที่ของ ศบอ. ควรกระทำอย่างต่อเนื่องเป็นปัจจุบัน ควรแจ้งให้ผู้ถูกประเมินได้รับทราบและมีโอกาสชี้แจงเหตุผล ควรยอมรับความสามารถของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ควรมีการติดตามประเมินผลทุกภาคเรียน ควรเพิ่มจำนวนครั้งในการประเมินให้บ่อยขึ้น เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผล ประเมินผล ควรเป็นหน้าที่ของ กศน. มีการประเมินว่านักศึกษาที่จบแล้วเรียนต่อมากน้อยเพียงใด การติดตามประเมินผลควรใช้เครื่องมือที่ได้มาตรฐาน ควรร่วมกันสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล

11. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

กลุ่มตัวอย่างได้รับความคิดเห็นอื่น ๆ จำนวน 20 ความคิดเห็น แต่ละความคิดเห็นมีจำนวน 1 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 5.00 คือ ในการจัด ศสร. ควรมีคณะกรรมการบริหาร ศบอ. และอบต. ควรสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ การดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนควรมี

ความยืดหยุ่น การกำหนดระเบียบข้อบังคับ ควรยึดหลักความสอดคล้องกับชุมชนเป็นหลัก การจัดการศึกษาควรเปิดโอกาสให้กับชุมชนให้มากที่สุด ควรมีการตั้งศูนย์ประสานงานของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขึ้นประจำทุกหมู่บ้าน ควรมีการตั้งศูนย์ข้อมูลชุมชน กรมการศึกษานอกโรงเรียน ควรพยายามใช้ สถานศึกษาของกรมอื่น ๆ เพื่อจัดเป็นแหล่งวิทยาการชุมชน หลักสูตรสายสามัญ ควรมีความชัดเจน หน่วยงานระดับตำบลน่าจะร่วมมือกับระดับอำเภออย่างจริงจัง อยากให้ สบอ. บริการสื่อและอุปกรณ์ แก่โรงเรียนประถมศึกษาให้ทั่วถึง อยากให้ สบอ. บริการเรื่องการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ครบทุกหมู่บ้าน การฝึกอบรมวิชาชีพ อยากให้หมุนเวียนเปลี่ยนไปทุกหมู่บ้าน อยากให้ สบอ. มีเจ้าหน้าที่หลาย ๆ คน ทุกฝ่ายให้ร่วมมือกันทำงาน เครือข่ายควรได้รับการพัฒนา และเผยแพร่ผลงาน ควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณ การศึกษานอกโรงเรียนนับว่ามีความสำคัญยิ่ง กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรเพิ่มบุคลากร และงบประมาณ การวัดผลและประเมินผลต้องอาศัยผู้มีความสามารถ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

จากผลการวิจัยสามารถสรุปแนวทางพัฒนาเครือข่ายงานการศึกษานอกโรงเรียนในอำเภอเบญจลักษ์ ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ ดังนี้

1. ให้หลาย ๆ ฝ่ายกำหนดนโยบายร่วมกัน จะได้ถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน โดยให้ครอบคลุมเป้าหมาย มีการสำรวจข้อมูลท้องถิ่นเพื่อนำมากำหนดแนวทางร่วมกัน นโยบายควรร่วมกันกำหนดตั้งแต่ระดับอำเภอ ตำบลและหมู่บ้าน
2. ให้เครือข่ายที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดแผนงาน กำหนดเป้าหมายที่มีความเป็นไปได้ และเกิดผลต่อกลุ่มเป้าหมายโดยตรงและควรจัดทำเป็นประจำทุกปี
3. ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมกัน และขยายงานให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น ควรมีคณะกรรมการอย่างน้อยงานละ 1 คน
4. ควรให้ความช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์ และควรมีการระดมสรรพกำลังสนับสนุนซึ่งกันและกัน ตลอดทั้งให้แต่ละหน่วยงานจัดทำแผนงานของตน
5. ควรมีการประชุมเจ้าหน้าที่ร่วมกันและประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง หรือภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยให้ถือว่าการประชุมเป็นเรื่องสำคัญ
6. การประสานงานเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญมาก การประสานงานควรมีวัตถุประสงค์ที่แน่ชัด ซึ่งทุกหน่วยงานควรมีเจ้าหน้าที่ประสานงานและควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

7. ควรร่วมกันจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้ครบทุกหมู่บ้าน โดยทำอย่างต่อเนื่อง และจัดให้มีหนังสือพิมพ์อ่านทุก ๆ หมู่บ้าน

8. ควรที่จะอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ซึ่งหน่วยงานที่น่าจะอำนวยความสะดวกได้ดี คือ โรงเรียนสังกัด สปช. ในส่วนของ อบต. ควรจัดให้มีสถานที่ในการพบกลุ่มผู้บริหารจะต้องอำนวยความสะดวกทุกขั้นตอนในการดำเนินงาน

9. ควรมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและหลายรูปแบบ เช่น หอกระจายข่าว สถานีวิทยุ ป้ายประกาศ การประชุม

10. ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตลอดจนให้มีการรายงานผลด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรมีการวิจัยรูปแบบการจัดบริการต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เช่น การจัดบริการที่อ่านหนังสือ การบริการศูนย์การเรียนรู้ การจัดบริการห้องสมุดประชาชนตำบล

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจริงของเครือข่าย

3. ควรมีการวิจัยความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเบญจลักษ์

4. ควรมีการศึกษาแนวทางระดมสรรพกำลังจัดให้มีห้องสมุดประชาชนครบทุกตำบล

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. การศึกษาตลอดชีวิต. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, 2538.
- เอกสารประกอบการประชุมสัมมนากรมส่งเสริมเครือข่าย. กองส่งเสริมปฏิบัติการ :
กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2538.
- คู่มือการดำเนินงานตามโครงการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับความรู้พื้นฐานแก่กลุ่ม
เป้าหมายในงานพัฒนาชุมชนตามข้อตกลงความร่วมมือ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, 2538.
- แผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544). กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ประชาชน จำกัด, 2539.
- รายงานการสำรวจความต้องการและความพึงพอใจของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการศึกษา
นอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ อาร์ตโปรเกรส, 2539.
- รายงานการสังเคราะห์ผลการวิจัยของกรมการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ ประชาชน จำกัด, 2539.
- อสม. เรือน กศน. กันเกรา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์นำทางการพิมพ์, 2539.
- นโยบายกรมการศึกษานอกโรงเรียนประจำปีงบประมาณ 2541. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ ประชาชน จำกัด, 2541.
- ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย กรมการศึกษานอกโรงเรียน. กระทรวงศึกษาธิการ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541.
- ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์. การประเมินผลกระทบของโครงการการศึกษานอกโรงเรียนที่มีต่อประชาชน
ในชนบท. ปริญญาโท กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2530.
- ทองคูณ หงส์พันธ์. การวิจัยเกี่ยวกับการจัดรูปแบบยุทธวิธีการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นในการ
พัฒนาชุมชน. ปริญญาโท กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2522.
- น้ำทิพย์ จานงค์วุฒิ. ทัศนะของผู้นำท้องถิ่นต่อการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับประชาชนในชนบท.
ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2541.
- บำเพ็ญ แสงดี. ทำการศึกษาเกี่ยวกับการให้การศึกษานอกโรงเรียนแก่ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณ
ชายแดนจังหวัดสุรินทร์. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2532.

ประทีป จงสืบธรรม. ผู้นำสตรีในการปกครองระดับท้องถิ่นของไทย ได้ศึกษาบทบาทความเป็น

ผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านสตรีทั่วประเทศ ในปี พ.ศ. 2528. วิทยานิพนธ์ ค.ม..

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

ศรีพรรณ สิริพิงศ์ และคณะ. การวิจัยประเมินผลโครงการเสริมบทบาทผู้นำท้องถิ่นเพื่อการ
พัฒนาชนบทยากจนปีงบประมาณ 2538. กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ,
2528.

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ศูนย์การเรียนรู้. อุบลราชธานี : ฝ่ายพัฒนา
บุคลากรและฝึกอบรม, 2539.

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดศรีสะเกษ. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนากรมส่งเสริม
เครือข่าย. กองส่งเสริมปฏิบัติการ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2540.

สมนึก โทณผลิน. ศึกษาทัศนคติของนายอำเภอในเขตการปกครองภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อ
บทบาทของหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาชนบท. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528.

สมฉวี บุราณมย์. การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการด้านการศึกษานอกโรงเรียนในจังหวัด
มหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2528. อัดสำเนา.

สุปัญญา กิตติสาร. การศึกษาศักยภาพของกำนันในการให้ความร่วมมือต่องานการศึกษาผู้ใหญ่ใน
จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526.
อัดสำเนา.

สุรีย์ นาคนิยม. ปัญหาและความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

เสกสิน ศรีวัฒนานุกุลกิจ และคนอื่น ๆ. ขีดความสามารถในการวางแผนพัฒนาของผู้นำท้องถิ่น
ระดับตำบล เปรียบเทียบระหว่างตำบลที่อยู่ใกล้และห่างไกลศูนย์กลางความเจริญ.
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2529.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง

การศึกษาแนวทางพัฒนาเครือข่ายงานการศึกษานอกโรงเรียนในอำเภอ : กรณีศึกษา

จากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเบญจลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

คำชี้แจง

การศึกษานอกโรงเรียน หมายถึง การให้การศึกษาแก่ประชาชน ครอบคลุมถึงการศึกษายาสามัญ การศึกษายาอาชีพ และการศึกษาดตามอัธยาศัย

เครือข่าย หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติงานในระดับอำเภอ ที่ได้ร่วมกับศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ บริการการศึกษานอกโรงเรียนให้กับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ พัฒนาการอำเภอ เกษตรอำเภอ สาธารณสุขอำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ กำนัน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นที่ตั้งศูนย์การเรียน

เนื่องจากว่าหน่วยงานต่าง ๆ ได้ทำความตกลงกับกรมการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อร่วมมือประสานงานในการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งแต่ละหน่วยงานก็มีตัวแทนปฏิบัติงานในอำเภออยู่แล้ว ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการแสวงหาแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายการศึกษานอกโรงเรียนในอำเภอ ให้สามารถผนึกกำลังกันทำงานในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับข้อตกลงได้ทำไว้

ความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้

ชื่อ นามสกุล

ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน

ที่อยู่

.....

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมกัน

[illegible]

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรมาสนับสนุนซึ่งกันและกัน

This image shows a full page of a document template designed for handwriting practice. It consists of ten evenly spaced, horizontal dashed lines across the entire width of the page. The background is plain white, and there are no margins, text, or other markings present.

5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดให้มีการประชุมเจ้าหน้าที่ร่วมกัน

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary school handwriting practice paper. The lines are evenly spaced and run across the entire width of the page. There are no margins, text, or other markings present.

6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการติดต่อประสานงาน

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary school writing paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

9. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามประเมินผล

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

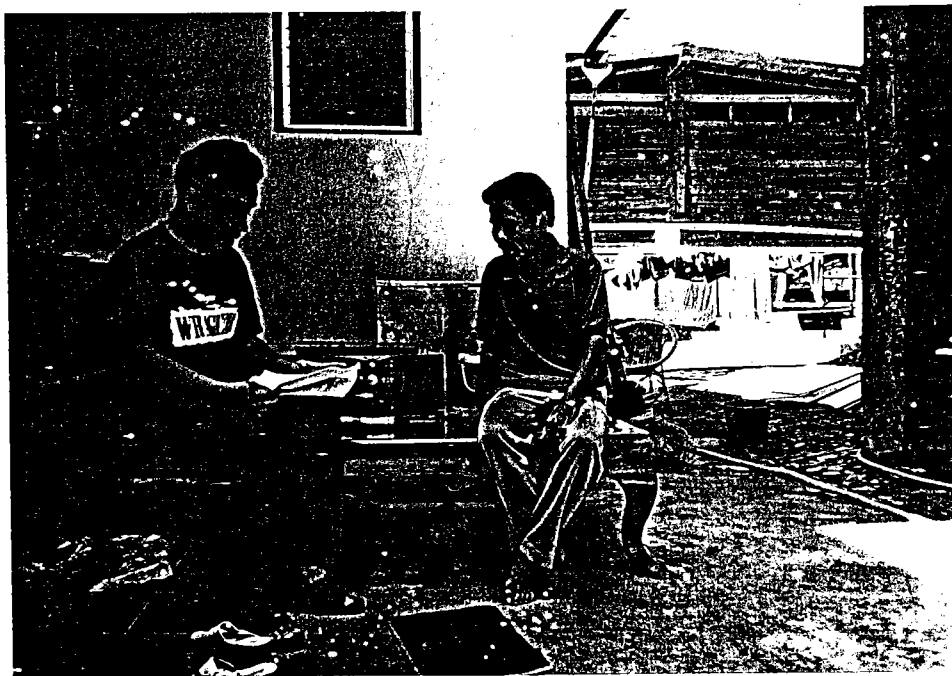
.....

.....

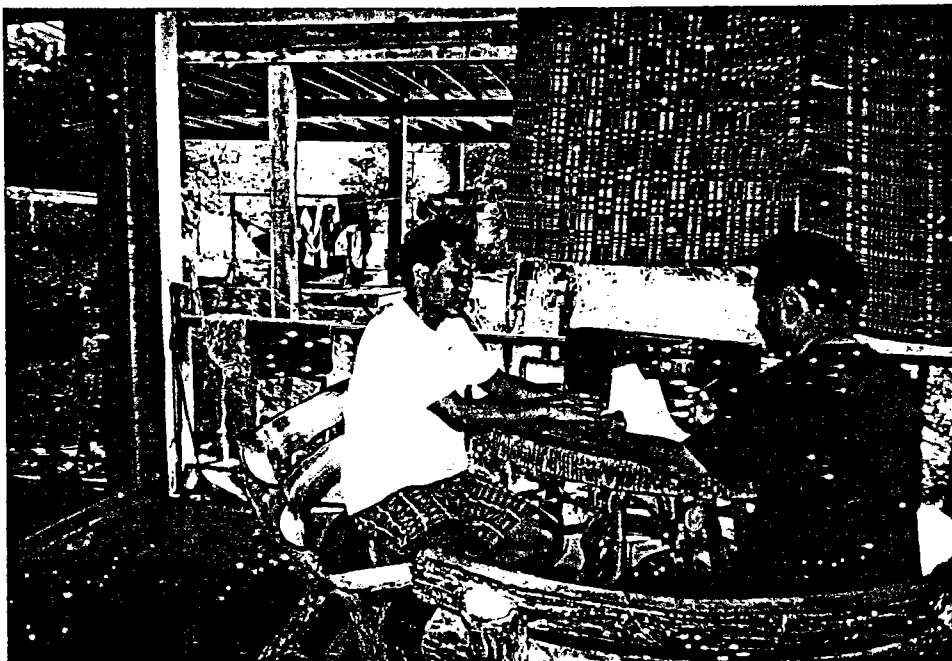
.....

รายชื่อกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความคิดเห็นแนวทางพัฒนาเครือข่ายการศึกษานอกโรงเรียนใน
อำเภอ : กรณีศึกษาจากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเบญจลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ลำดับ ที่	รายชื่อกลุ่มตัวอย่าง	ตำแหน่ง	ที่อยู่
1.	นายอรุณ แก้วตาปี	หัวหน้าการประถมศึกษา อำเภอ	สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เบญจลักษ์
2.	นายรัฐสิทธิ์ อินทร์ธรรม	สาธารณสุขอำเภอ	สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเบญจลักษ์
3.	นายอดิศักดิ์ คำเพราะ	พัฒนาการอำเภอ	สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเบญจลักษ์
4.	นายพงษ์ศักดิ์ บุตรราษฎร์	เกษตรอำเภอ	สำนักงานเกษตรอำเภอเบญจลักษ์
5.	นายสิริรัตน์ เพ็งบุญ	ผู้อำนวยการโรงเรียน	โรงเรียนบ้านหนองยาว
6.	นายชนะศักดิ์ ณะศรี	ผู้อำนวยการโรงเรียน	โรงเรียนบ้านเพ็ก
7.	นายประสม บุญป่อง	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน	โรงเรียนบ้านหนองงูเห่ล้อม
8.	นายพานิช ชุกกลิ่น	ผู้อำนวยการโรงเรียน	โรงเรียนบ้านหนองหว้า
9.	นายสันติ บุญญาสุ	ผู้อำนวยการโรงเรียน	โรงเรียนบ้านสร้างเม็ก
10.	นายสมบุรณ์ บัวหอม	อาจารย์ใหญ่	โรงเรียนชุมชนบ้านเสียว
11.	นายทองกลาง รอดคำทวย	กำนัน	อบต.หนองงูเห่ล้อม
12.	นายลี ชากักดี	กำนัน	อบต.เสียว
13.	นายสมัย กันเทพา	กำนัน	อบต.หนองฮาง
14.	นายเตียง มาลาวัน	กำนัน	อบต.หนองหว้า
15.	นายกองศรี ป้อมพิทักษ์	กำนัน	อบต.ท่าคล้อ
16.	นางสาวโสภพร คำจูน	ปลัด อบต.	อบต.หนองงูเห่ล้อม
17.	นายสุรศักดิ์ สิมจันทร์	ปลัด อบต.	อบต.หนองฮาง
18.	นายฉัตรชัย เวชกามา	ปลัด อบต.	อบต.หนองหว้า
19.	นางวรรณิตย์ สายทอง	ปลัด อบต.	อบต.ท่าคล้อ
20.	นายสมพงษ์ รังกระโทก	ปลัด อบต.	อบต.เสียว

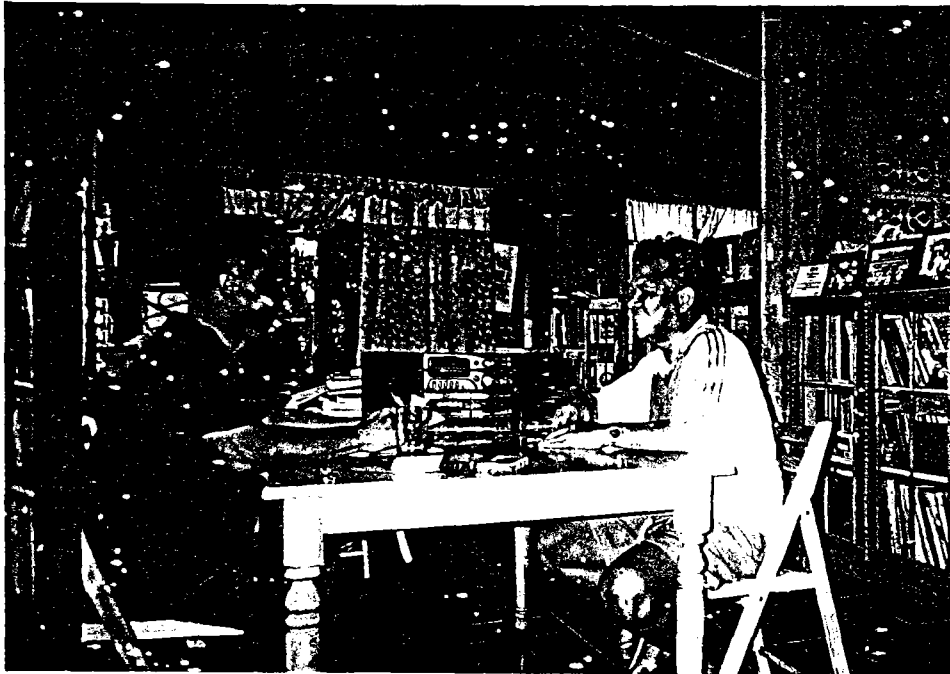
ภาพประกอบ 2 การสัมภาษณ์ นายณะศักดิ์ ณะศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเพ็ก

ภาพประกอบ 3 การสัมภาษณ์ นายพานิช ชุกกลิ่น ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองหว่า

ภาพประกอบ 4 การสัมภาษณ์ นายสันติ บุญญาสุ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสร้างเม็ก

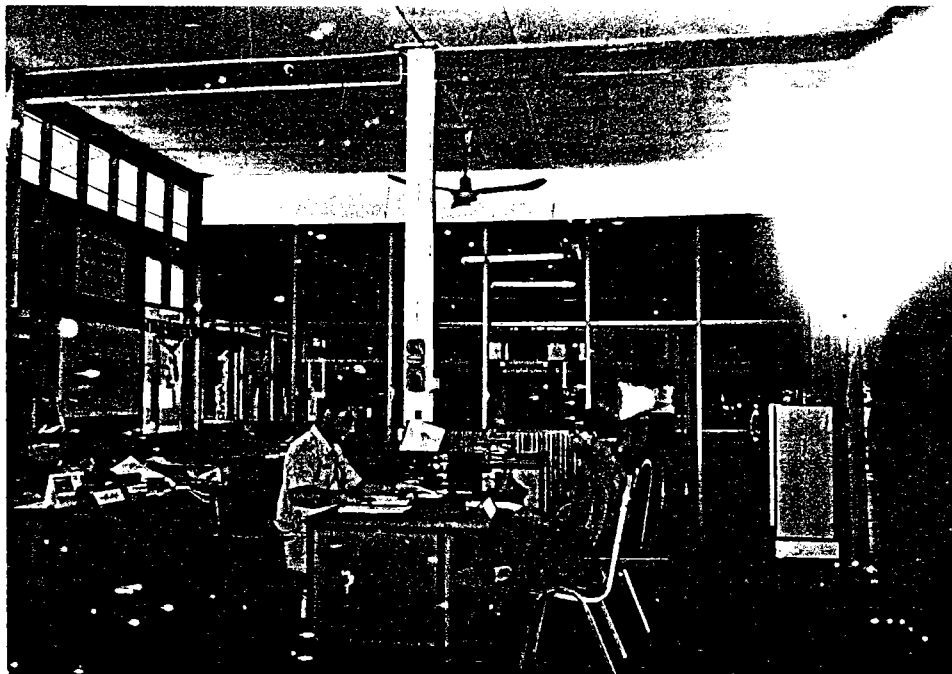

ภาพประกอบ 5

การสัมภาษณ์ นายประสม บุญป้อม ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองงูเห่าล้อม

ภาพประกอบ 6 การสัมภาษณ์ นายสิริรัตน์ เพ็งบุญ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองยาว

ภาพประกอบ 7

การสัมภาษณ์ นายสมบูรณ์ บัวหอม อาจารย์ใหญ่โรงเรียนชุมชนบ้านเสียว

ภาพประกอบ 8

การสัมภาษณ์ นายทองหลาง รอดคำทุย กำนันตำบลหนองงูเห่า

ภาพประกอบ 9 การสัมภาษณ์ นายลี ซากักดี กำนันตำบลเสียว

ภาพประกอบ 10

การสัมภาษณ์ นางสาวโสภาพร คำจุน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเห่า

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายจักรกริช บุญเดช
วัน เดือน ปีเกิด	26 เมษายน 2504
สถานที่เกิด	23 บ้านบึงหวาย ตำบลสงเปือย อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดอุบลราชธานี (ปัจจุบันจังหวัดยโสธร)
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเบญจลักษ์ และอำเภอโนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ (045) 605072, 659081
ตำแหน่งปัจจุบัน	หัวหน้าศูนย์ 2 ระดับ 7
การศึกษา	
พ.ศ.2515	ป.4 โรงเรียนบ้านบึงหวาย ตำบลสงเปือย อำเภอคำเขื่อนแก้ว
พ.ศ.2518	ป.7 โรงเรียนบ้านสงเปือย ตำบลสงเปือย อำเภอคำเขื่อนแก้ว
พ.ศ.2521	ม.ศ.3 โรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ จังหวัดยโสธร
พ.ศ.2523	ป.กศ. วิทยาลัยครูอุบลราชธานี
พ.ศ.2526	พ.ม. ศึกษาด้วยตนเองจากกรมการฝึกหัดครู
พ.ศ.2529	ค.บ. (การบริหารโรงเรียน) วิทยาลัยครูอุบลราชธานี
พ.ศ.2542	กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

การศึกษาแนวทางพัฒนาเครือข่ายงานการศึกษานอกโรงเรียนในอำเภอ : กรณีศึกษา
จากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเบญจลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

บทคัดย่อ
ของ
จักรกริช บุญเดช

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

มีนาคม 2542

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาเครือข่ายงานการศึกษานอกโรงเรียนในอำเภอ โดยเลือกศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเบญจลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นกรณีศึกษา ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์บุคลากรที่เป็นเครือข่ายงานการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอเบญจลักษณ์ จำนวน 20 คน ประกอบด้วย หัวหน้าส่วนราชการอำเภอ คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบล และผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การกำหนดนโยบายการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ควรให้หลาย ๆ ฝ่ายกำหนดนโยบายร่วมกันจะได้ถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน ควรให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย มีการสำรวจข้อมูลท้องถิ่นเพื่อนำมากำหนดแนวทางร่วมกัน นโยบายควรร่วมกันกำหนดตั้งแต่ระดับอำเภอ ตำบลและหมู่บ้าน

2. การกำหนดแผนงานและเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกัน ได้แก่ ให้เครือข่ายที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดแผนงาน กำหนดเป้าหมายที่มีความเป็นไปได้และเกิดผลต่อกลุ่มเป้าหมายโดยตรง และควรจัดทำเป็นประจำทุกปี

3. การจัดตั้งคณะกรรมการร่วมกัน ได้แก่ ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมกัน ขยายงานให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น และควรมีคณะกรรมการอย่างน้อยหน่วยงานละ 1 คน

4. การระดมสรรพกำลังและทรัพยากรมาสนับสนุนซึ่งกันและกัน ได้แก่ ควรให้ความช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์ ควรมีการระดมสรรพกำลังสนับสนุนซึ่งกันและกัน และควรให้แต่ละหน่วยงานจัดทำแผนงานของตนให้ชัดเจน

5. การจัดให้มีการประชุมเจ้าหน้าที่ร่วมกัน ได้แก่ ควรประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง หรือภาคเรียนละ 1 ครั้ง และให้ถือว่าการประชุมเป็นเรื่องสำคัญ

6. การติดต่อประสานงาน ได้แก่ การประสานงานเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญมาก การประสานงานควรมีวัตถุประสงค์ที่แน่ชัด ให้ทุกหน่วยงานมีเจ้าหน้าที่ประสานงานและควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

7. การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ ควรร่วมกันจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้ครบทุกหมู่บ้าน โดยทำอย่างต่อเนื่อง และจัดให้มีหนังสือพิมพ์อ่านทุกหมู่บ้าน

8. การอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ได้แก่ ควรที่จะอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ หน่วยงานที่น่าจะอำนวยความสะดวกได้ดีคือโรงเรียนสังกัด สปช. ในส่วนของ อบต. ควรจัดให้มีสถานที่ในการพบกลุ่ม และผู้บริหารจะต้องอำนวยความสะดวกทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน

9. การประชาสัมพันธ์ ได้แก่ ควรมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและหลายรูปแบบ เช่น หอกระจายข่าว สถานีวิทยุ ป้ายประกาศ การประชุม

10. การติดตามประเมินผล ได้แก่ ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตลอดจนให้มีการรายงานผลด้วย

**A STUDY FOR CREATING NONFORMAL EDUCATION LOCAL NETWORK :
A CASE STUDY THE BENJALAK DISTRICT NONFORMAL EDUCATION
CENTER, SRISAKET PROVINCE**

AN ABSTRACT

BY

JUKKRID BOONDET

**Presented in Partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education
at Srinakharinwirot University
March 1999**

This study aimed to investigate how to create nonformal education local network in a certain district. The Benjalak District Nonformal Education Center of Srisaket Province was selected as a case study. This is a qualitative research. Data were collected by interviewing with 20 peoples working within nonformal education network of the Benjalak District. These included chief of official sections of the district, administrative committee of local learning centers and local school administrators.

The major findings were as follows:

1. Assigning of nonformal education policy : the policy should be made by all sectors, should cover all target groups, local data and information should be utilized, should be in various levels district, sub-district, and village levels).
2. Assigning work-plan and setting work target: should be made by all sectors, the possibility of the plan should be emphasized and for benefits of the target groups.
3. Setting joint commity: a joint committee should be set, services should be expanded to cover all target groups, committee members should be from all units.
4. Mobilization of resources: tools and equipments should be supplied, should be mutual supporting, working plan of each unit should be clear.
5. Joint meeting: joint meeting should be have monthly or every semester, meeting should be emphasized.
6. Coordination: coordination should be emphasized, working purposes should be cleared, should have a responsible personal, and should be made continually.
7. Information exchange: learning center should be set up in every village, information exchange should be made continually, and newspaper should be supplied every villages.
8. Facilitating: should be provided for field working, local schools should be utilized, group meeting site should be supplied, and facilitating in all steps of work should be made by administrators.
9. Public relations: should be made through various media and various forms, e.g, village broadcasting tower, local broadcasting, village bulletin board, and local meeting.
10. Evaluation and follow-up plan: should be taking part by all related sectors, and reporting should be made.